

AB-313005-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C301 : English

(World Drama) (New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 Discuss the influence of existential philosophy on *Theatre of the Absurd*. 14

OR

1 Examine the elements of menace and humor in Harold Pinter's *The Birthday Party*. 14

2 Explain how Modern American Drama addresses the American Dream and its disillusionment. 14

OR

2 Analyze the central themes of *Who's Afraid of Virginia Woolf?* 14

3 Write a short notes on any two of the following : 14

- (a) *Six Characters in Search of an Author*
- (b) *The Cherry Orchard*
- (c) *Mother Courage*
- (d) *The Little Clay Cart*.

4 Answer the following in brief : 14

- (1) Write briefly about the major characters in *Who's Afraid of Virginia Woolf?*
- (2) Name four prominent absurd dramatists.
- (3) Describe the character of Stanley in *The Birthday Party*.
- (4) State five features of *Theatre of the Absurd*.
- (5) Write about the themes of *The Little Clay Cart*.
- (6) Mention five major Modern American dramatists.
- (7) What is the significance of the title *Who's Afraid of Virginia Woolf?*

5 Choose the correct option for each of the following : 14

- (1) Who suggests throwing a party for Stanley in *The Birthday Party*?
 - (A) Petey
 - (B) Meg
 - (C) Goldberg
 - (D) Lulu
- (2) *The Birthday Party* was first performed in :
 - (A) 1957
 - (B) 1958
 - (C) 1959
 - (D) 1960

- (3) What is George's profession in *Who's Afraid of Virginia Woolf*?
- (A) Lawyer
 (B) Professor in History Department
 (C) Political Scientist
 (D) Writer
- (4) The concept of the *Absurd* is closely associated with :
- (A) Naturalism (B) Existentialism
 (C) Romanticism (D) Surrealism
- (5) Who wrote *Mother Courage*?
- (A) Luigi Pirandello (B) Bertolt Brecht
 (C) Jean Genet (D) Sudraka
- (6) Which one of the following is not a feature of *Theatre of the Absurd*?
- (A) Meaninglessness (B) Lack of purpose
 (C) Structured plot (D) Repetitive dialogue
- (7) *Six Characters in Search of an Author* is written by :
- (A) Luigi Pirandello (B) Anton Chekhov
 (C) Bertolt Brecht (D) Jean Genet
- (8) The term "Absurd" was popularized by :
- (A) Harold Pinter (B) Eugene Ionesco
 (C) Martin Esslin (D) Samuel Beckett
- (9) Who is the author of *The Cherry Orchard*?
- (A) Luigi Pirandello (B) Anton Chekhov
 (C) Jean Genet (D) Bertolt Brecht
- (10) Which of the following is a characteristic of *Modern American Drama*?
- (A) Social issues (B) Realistic dialogue
 (C) Mythical themes (D) All of the above
- (11) What sport did George play in college in *Who's Afraid of Virginia Woolf*?
- (A) Baseball (B) Boxing
 (C) Squash (D) Tennis
- (12) What is in the packet that Lulu delivers?
- (A) Groceries (B) A Camera
 (C) A Toy Drum (D) Alcohol
- (13) Who among the following is an absurd dramatist?
- (A) Anton Chekhov (B) Arthur Miller
 (C) Samuel Becket (D) Tennessee Williams
- (14) The *Balcony* by Jean Genet is set in :
- (A) A hospital (B) A brothel
 (C) A theatre (D) A military camp

AC-313009-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C302 : Research Methodology

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 Explain how to identify a research problem, indicating the importance of reviewing the related literature and identifying research gaps. 14

OR

- 1 Discuss any of the research problems you identified in your respective field of research and discuss in detail the resources you utilized for this purpose. 14

- 2 Elucidate the roles of patent registrations and copyrights in safeguarding intellectual property against the threat of plagiarism. 14

OR

- 2 Discuss in detail the role of intertextuality in maintaining standard research, highlighting the significance of negotiation and argumentation concerning the existing research works. 14

- 3 Make a list of online resources available for researchers and illustrate any four in detail with relevant examples. 14

OR

- 3 Comment on the suitability of online research tools for different types of research. Explain how making the right choice of research tools can enhance research outputs. 14

- 4 Discuss the significance of citation styles in scholarly research, identifying different citation styles that help researchers avoid plagiarism and follow ethical research standards. 14

OR

- 4 Comment on ethics of honesty and integrity in maintaining innovative and original research outputs. 14

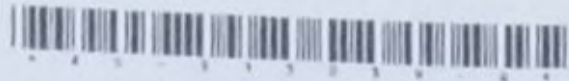
5 Make bibliographical entries of the given details as per the latest 14 MLA style:

- (1) Title of the book : The Shadow Lines, Author : Amitav Ghosh, Publication Year : 2010, Publisher : Penguin Books India.
- (2) Title of the book : The Namesake, Author : Jhumpa Lahiri, Publication Year: 2004, Publisher : Houghton Mifflin Harcourt.
- (3) Title of the book : The White tiger, Author : Arvind Adiga, Publication Year : 2008, Publisher : Free Press, New York.
- (4) Title of the book : The Inheritance of Loss: Kiran Desai, Publication Year 2006, Publisher: Atlantic Monthly Press.
- (5) Title of the book : A Critique of Postcolonial Reason, Author: Gayatri Chakravorty Spivak, Publication Year: 1999, Publisher : Harvard University Press.
- (6) Title of the book : Revolution 2020, Author: Chetan Bhagat, Publication Year: 2020, Publisher : Rupa Publications Pvt. Ltd.
- (7) Title of the book chapter : The Place of Theory in Literary Disciplines, Name of the Writer : Suman Gupta, Name of the Book: The Handbook to Literary Research, Editors: Delia de Sousa Correa and W.R. Owens, Publication Year : 1998, Publisher : Routledgem, Page numbers : 109-130.

OR

5 Write short notes on the following : (only for the blind students) 14

- (1) Paraphrasing and Direct Quotations
- (2) Open-Source Materials.

AD-313039-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C303 : English - Literacy Criticism

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

Instruction : Clearly mention the option you attempt.

1 (a) Write a detailed note on Aristotle's concept of Tragedy. 14

OR

(b) Enumerate the salient features of Rasa theory of Bharata in Natyashastra.

2 (a) Discuss in detail the various constituents of sublimity as propagated by Longinus. 14

OR

(b) Evaluate merits and demerits of Shakespeare as discussed by Dr. Johnson in 'Preface to Shakespeare'.

3 Write short notes : (any two) 14

(1) Chicago critics

(2) Psychoanalysis

(3) Post modernism

(4) Post-structuralist

4 Choose the correct option : 14

(1) Aristotle's view on tragedy was based on _____ tragedies.

(A) Latin

(B) English

(C) Greek

(D) German

(2) _____ play according to Aristotle is perfect example of classical tragedy.

(A) Oedipus Rex

(B) Electra

(C) Agamemnon

(D) Medea

- (3) Aristotle's Poetics is supposed to have been written around _____
- (A) 220 BC (B) 300 BC
(C) 335 BC (D) 302 BC
- (4) Complication and denouement are two elements of _____
- (A) Thought (B) Character
(C) Plot (D) Speech
- (5) Natyashastra is a treatise on _____
- (A) Performing arts (B) Oratory
(C) Fine Arts (D) Architecture
- (6) Rasa means in English
- (A) Physical Relish (B) Aesthetic Relish
(C) Moral Relish (D) None of the above
- (7) The fundamental emotions which enable us to experience rasa are called:
- (A) Vibhav (B) Anubhava
(C) Vyabhicharibhav (D) Sthayibhav
- (8) Bharat Muni's Natyashastra contains _____ chapters.
- (A) 36 (B) 30
(C) 26 (D) 25
- (9) Who was Longinus?
- (A) An ancient Greek Philosopher
(B) Roman poet
(C) European Scholar
(D) Literary critic and Rhetorician
- (10) According to Longinus sublime writing has the power to :
- (A) Amuse (B) Persuade
(C) Transport and elevate (D) Confuse
- (11) Sublimity is _____
- (A) Universal (B) Subjective
(C) Objective (D) Personal
- (12) In which year "Preface to Shakespeare" was published?
- (A) 1865 (B) 1765
(C) 1867 (D) 1767

- (13) According to Dr. Johnson, Shakespeare is better at which drama?
- (A) Comic (B) Melodrama
(C) Tragic (D) Sombre
- (14) According to Dr. Johnson what is the cause behind Shakespeare's enduring popularity?
- (A) His presentation of universal truth
(B) His presentation of contemporary issues
(C) His language and structure
(D) His moral teachings

5 Answer in brief : (any seven)

14

- (1) How does Aristotle define poetry?
- (2) What is catharsis?
- (3) Mention the elements of sublimity.
- (4) Major merits of Shakespeare according to Dr. Johnson.
- (5) What does Natyashastra mean in English?
- (6) List the major Rasas in Indian poetics.
- (7) Role of Chorus according to Aristotle.
- (8) What is bhava?
- (9) What does Hamartia mean?

AE-313019-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C305 : English

(Colonial / Post-Colonial Literature)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 How does Ahmad challenge the "postcolonial" label itself, particularly in terms of its application to a diverse range of historical and cultural contexts? In what ways does Ahmad critique the celebration of "hybridity" and "difference" within postcolonial discourse, suggesting that such concepts might depoliticize the material struggles associated with colonialism and neocolonialism? 14

OR

- 1 How does Amitav Ghosh's depiction of the complexities of postcolonial identities address the idea of "home" and "nationhood" in an increasingly globalized world? 14
- 2 How does Spivak define the "subaltern," and what challenges does she identify in terms of the subaltern's ability to speak within and against dominant structures of power? 14

OR

- 2 How does Valmiki use the autobiographical genre to expose the systemic violence and humiliation faced by Dalits? 14
- 3 Write short notes on the following : (attempt any two) 14
- (1) Major thematic concerns raised by Chinua Achebe in his *Things Fall Apart*.
 - (2) Discuss *The Grass is Singing* by Doris Lessing as a tragic novel.
 - (3) How is *Passage to India* a postcolonial novel?
 - (4) Justify *Wide Sargasso Sea* as a feminist prequel to Charlotte Bronte's novel *Jane Eyre*.

4 Answer the following multiple choice question :

14

- (1) Who is the writer of the essay *The Politics of Literary Postcoloniality*?
- (A) Aijaz Ahmad (B) Amitav Ghosh
(C) Gayatri Spivak (D) Omprakash Valmiki
- (2) Thinking from Marxist perspective in *The Politics of Literary Postcoloniality* the author emphasizes which aspect of colonialism?
- (A) The cultural transformation of colonized societies.
(B) The economic exploitation and class relations under colonial rule.
(C) The psychological trauma experienced by colonized people.
(D) The linguistic impact of colonial languages on native populations.
- (3) Which group of critics does the author in this essay criticize?
- (A) Edward Said, Homi K. Bhabha, Gayatri Spivak, Fredric Jameson
(B) Edward Said, Franz Fanon, Rita Dove, Salman Rushdie
(C) Edward Said, Salman Rushdie, Fredric Jameson, Franz Fanon
(D) Edward Said, Homi K. Bhabha, Gayatri Spivak, Franz Fanon
- (4) Which two cities play a central role in the geographical and emotional landscape of *The Shadow Lines*?
- (A) Calcutta and Dhaka (B) London and Calcutta
(C) Bombay and Karachi (D) Delhi and Dhaka
- (5) Who is the narrator's childhood hero and a central figure in the novel's memory and imagination?
- (A) Ila (B) Nick Price
(C) Tridib (D) Tha'mma
- (6) The novel *The Shadow Lines* primarily deals with the concept of _____.
- (A) Migration and exile
(B) War and peace
(C) Love and personal relationships
(D) Nationalism and the construction of identity

- (7) In *The Shadow Lines*, what event triggers much of the novel's exploration of memory and identity?
- (A) The Partition of India
 - (B) The narrator's visit to London
 - (C) The death of Tridib
 - (D) The independence of Bangladesh
- (8) Gayatri Spivak defines the subaltern as _____.
- (A) A privileged intellectual
 - (B) A colonial subject with political power
 - (C) A member of the ruling class
 - (D) A person marginalized by both colonialism and native social structures
- (9) Spivak critiques which of the following theorists for their inadequate treatment of the subaltern?
- (A) Edward Said and Homi Bhabha
 - (B) Antonio Gramsci and Karl Marx
 - (C) Michel Foucault and Gilles Deleuze
 - (D) Frantz Fanon and Jacques Derrida
- (10) According to Spivak, why is the subaltern unable to speak?
- (A) They are not allowed to participate in public discourse.
 - (B) They lack the intellectual ability to express themselves.
 - (C) They choose not to engage with mainstream discourse.
 - (D) Their voices are distorted or silenced by dominant power structures.
- (11) *Joothan* by Omprakash Valmiki is _____.
- (A) Biography
 - (B) Travelogue
 - (C) Autobiography
 - (D) Fiction
- (12) What does the title *Joothan* literally refer to in the context of the book?
- (A) Caste identity
 - (B) The fight for social justice
 - (C) Educational opportunities
 - (D) Leftover food from others' plates

- (13) What kind of discrimination does Valmiki face in his school as described in *Joothan*?
- (A) He is forced to sit outside the classroom.
 - (B) He is denied access to textbooks.
 - (C) He is not allowed to participate in sports.
 - (D) He is praised by teachers for being a Dalit.
- (14) How does Valmiki depict the hypocrisy of upper-caste individuals in *Joothan*?
- (A) They openly admit to their privilege.
 - (B) They preach equality while practicing untouchability.
 - (C) They treat Dalits well in public but exploit them privately.
 - (D) They offer Dalits equal job opportunities but not social respect.

5 Answer the following questions in brief :

14

- (1) What is the meaning of 'subaltern' according to Gayatri Spivak?
- (2) Which postcolonial literary theorists does Aijaz Ahmad refer to in his essay 'The Politics of Literary Postcoloniality'?
- (3) Briefly mention the incidence of school going as narrated by Valmiki in his autobiography?
- (4) Which political incidences does Amitav Ghosh cover in his *The Shadow Lines*?
- (5) From where has Chinua Achebe taken the title of his novel *Things Fall Apart*?
- (6) What are the major thematic concerns has E.M. Foster focused on in his *Passage to India*?
- (7) Who is the author of *Wide Sargasso Sea*?

AF-313026-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C307 : English

(Communicative English - III)

Time : 2 Hours]

[Total Marks : 40

1 Write a detailed note on the various objectives of communication. 10

OR

1 Elaborate in detail the functions of communication. 10

2 Explain Non-verbal communication and its types. 10

OR

2 Differentiate between Verbal and Non-verbal communication. 10

3 Write a note on academic English. 10

OR

3 Explain in detail English for vocational purpose. 10

4 Elaborate the meaning and objectives of functional English. 10

OR

4 Develop conversations consisting of at least four cues on each of the following : 10

(a) Expressing Gratitude

(b) Expressing Displeasure

AF-313023

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C305 : Sanskrit

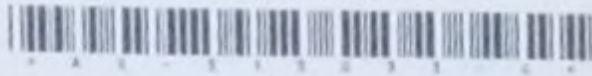
(Puran Shastra : Vishnu Puran)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (अ) नीचेना श्लोकोनो आवश्यक नोध साथे अनुवाद करो: (गमे ते बे) 8
- (1) मया दत्तामिमां मालां यस्मान्न बहु मन्यसे।
त्रैलोक्य श्रीरतो मूढ विनाशमुपयास्यति ॥ १-९-१४
- (2) एकस्मिन् यत्र निधनं प्रापिते दुष्टचारिणि।
बहूनां भवति क्षेमं तस्य पुण्यप्रदो वधः ॥ १-१३-७४
- (3) हे सूदा मम पुत्रोऽसावन्येषामपि दुर्मतिः।
कुमार्गदेशिको दुष्टो हन्यतामविलम्बितम् ॥ १-१८-३
- (4) सालग्रामे महाभागो भगवन्न्यस्तमानसः।
उवास सुचिरं कालं मैत्रेय पृथिवीपतिः ॥ २-१३-७
- (ब) नीचेनामांधी गमे ते ऐक पर नोध लभो: 6
- (1) विष्णुपुराणनी विशेषताओ.
- (2) दुर्वाशा शाप प्रसंग.
- 2 (अ) नीचेना श्लोकोनो आवश्यक नोध साथे अनुवाद करो: (गमे ते बे) 8
- (1) यावत्सूर्य उदेत्यस्तं यावच्च प्रतितिष्ठति।
सर्वं तद्यौवनाश्वस्य मान्धातुः क्षेत्रमुच्यते ॥ ४-२-६५
- (2) न जातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति।
हविषा कृष्णवर्त्मव भूय एवाभिवर्द्धते ॥ ४-१०-२३
- (3) यस्मै यस्मै स्तनं रात्रौ पूतना सम्प्रयच्छति।
तस्य तस्य क्षणेनाङ्गं बालकस्योपहन्ते ॥ ५-५-८
- (4) जगत्यर्थं जगन्नाथ भारावतरणेच्छया।
अवतीर्णोऽसि मत्येषु तवांशश्चाहमग्रजः ॥ ५-७-३८

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક પર નોંધ લખો: 6
- (1) સૌભરિનું આખ્યાન.
- (2) સગરરાજાનું ચરિત્ર.
- 3 નીચેના પૈકી કોઈપણ બે આખ્યાનો પર નોંધ લખો: 14
- (1) જડભરત ચરિત્ર
- (2) યયાતિ ચરિત્ર
- (3) પ્રહલાદનું આખ્યાન
- (4) નિમિરાજાનું ચરિત્ર
- (5) ગોવર્ધનધારણ
- 4 વિષ્ણુપુરાણના અંશ-5માં કૃષ્ણની અસુરોદ્ધારની કથા મુદાસર ચર્ચો. 14
- અથવા
- વિષ્ણુપુરાણમાં વર્ણિત રાસલીલાની તુલના શ્રીમદ્ભાગવત પુરાણમાં વર્ણિત રાસલીલા સાથે ચર્ચો.
- 5 નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો: 14
- (1) પુરાણો કેટલા છે? 'મ' ઉપરથી શરૂ થતા પુરાણનાં નામ આપો.
- (2) પુરાણમાં કયા બે પ્રસિદ્ધ વંશનું આલેખન છે?
- (3) યમલાર્જુન કોણ છે?
- (4) વિષ્ણુપુરાણના કયા અંશમાં સમુદ્રમંથનની કથા છે?
- (5) શ્રીકૃષ્ણનું ઉપેન્દ્ર નામ કોણે આપ્યું?
- (6) વિષ્ણુપુરાણમાં કેટલા અધ્યાય છે?
- (7) દુર્વાશાએ કોને શાપ આપ્યો?
- (8) વિષ્ણુપુરાણ કેટલા ભાગમાં વહેંચવામાં આવ્યું છે?
- (9) ઇન્દ્રની પૂજા કોણે રોકાવી હતી?
- (10) પુરાણોની રચના કોણે કરી?
- (11) પ્લક્ષવૃક્ષનું બીજું નામ શું હતું?
- (12) વેણરાજાએ કઈ ઘોષણા કરી?
- (13) શ્રીકૃષ્ણ કોનો અવતાર છે?
- (14) કાલિયનાગ કઈ નદીના ધરામાં રહેતો હતો?

AG-313033-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C308 : English

(English - Essay) (New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

Attempt any **two** essays from the following : 70

- (i) Characteristics of Absurd Drama or Theatre of Absurd
 - (ii) Ethical values in Modern American Drama.
 - (iii) Aristotle's views on tragedy
 - (iv) Joothan as a Dalit autobiography.
 - (v) Effects of Mass Communication.
 - (vi) Stages of writing.
-

AB-313008-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C301 : Economics

(Growth & Development of Economics - I)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 આર્થિક વિકાસ અને આર્થિક વૃદ્ધિનો ખ્યાલ સમજાવો તથા આર્થિક વિકાસના નિર્દેશકોની ચર્ચા કરો. 14
- અથવા
- 1 માનવ વિકાસ આંક એટલે શું? માનવ વિકાસ આંક સવિસ્તાર સમજાવો. 14
- 2 વિકાસમાન દેશોમાં આંતર માળખાકીય વિકાસના મહત્વની સમજૂતી આપો. 14
- અથવા
- 2 શુમ્પીટર મુજબ ધિરાણ અને નવ પ્રવર્તનના આર્થિક વિકાસના ફાળાની ચર્ચા કરો. 14
- 3 “અસંતુલિત વિકાસનો સિદ્ધાંત આર્થિક વિકાસને વેગ આપે છે.” સમજાવો. 14
- અથવા
- 3 આર્થિક લેવિસનો આર્થિક વિકાસનો સિદ્ધાંત સમજાવો. 14
- 4 દેશના આર્થિક વિકાસમાં ખેતી ક્ષેત્રની ભૂમિકા સવિસ્તાર સમજાવો. 14
- અથવા
- 4 ઔદ્યોગિકરણનો અર્થ સમજાવો. વિકસતા દેશોમાં ઔદ્યોગિકરણનો તાર્કિક અર્થ જણાવો. 14
- 5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો: 14
- (1) આર્થિક વૃદ્ધિની પરિભાષા એટલે _____ સમસ્યાઓ.
- (A) વિકસિત દેશોની (B) લોકશાહી દેશોની
- (C) અર્ધવિકસિત દેશોની (D) સમાજવાદી દેશોની
- (2) વણ વપરાયેલ સાધનો અને વણ વપરાયેલી માનવ શક્તિ કયા અર્થતંત્રમાં જોવા મળે છે?
- (A) વિકસિત અર્થતંત્રમાં (B) અલ્પવિકસિત અર્થતંત્રમાં
- (C) ઉપરોક્ત (A) અને (B)માં (D) ઉપરમાંથી એક પણ નહિ
- (3) રીકાર્ડોનું “Principles of Political Economy and Taxation” પુસ્તક ક્યારે પ્રકાશિત થયું?
- (A) 1757 (B) 1917
- (C) 1857 (D) 1921

- (4) શુમ્પીટર મુજબ નફો પ્રાપ્ત કરવાનું શું કારણ છે?
 (A) સંશોધન (B) નીચું ખર્ચ
 (C) નીચું વેચાણ ખર્ચ (D) વધારે માંગ
- (5) આર્થિક વૃદ્ધિ અને વિકાસમાં કોઈ તફાવત નથી?
 (A) સાચું (B) ખોટું
 (C) વૃદ્ધિમાં વિકાસ (D) ખબર નથી
- (6) ક્લાસિકલ વિશ્લેષણ કયા વર્ગની અવગણના કરે છે?
 (A) ઉચ્ચ વર્ગ (B) મધ્યમ વર્ગ
 (C) નિમ્ન વર્ગ (D) સામાન્ય વર્ગ
- (7) _____ દ્વારા અર્થવ્યવસ્થામાં નવપ્રવર્તન થઈ શકે છે.
 (A) નવી વસ્તુ (B) બજારની શોધ
 (C) ઉત્પાદનની નવી પદ્ધતિ (D) ઉપરના બધા
- (8) ભારતીય અર્થવ્યવસ્થામાં ખેતી ક્ષેત્રનો ફાળો _____
 (A) ઘટી રહ્યો છે (B) વધી રહ્યો છે
 (C) સ્થિર છે (D) ઉપરનામાંથી એક પણ નહિ
- (9) રિકાર્ડોએ ભાડાના સિદ્ધાંતમાં નીચેનામાંથી કયા પરિબલને મુખ્ય સ્થાન આપ્યું છે?
 (A) નિયોજક (B) મૂડી
 (C) શ્રમ (D) જમીન
- (10) નીચેના વિકલ્પોમાંથી વૈશ્વિકીકરણની જરૂરી લાક્ષણિકતા શું છે?
 (A) મૂડી બજારનો વિકાસ (B) વિનિવેશ
 (C) ખાનગીકરણ (D) વ્યાપારના અવરોધોમાં ઘટાડો
- (11) 'મોટો પક્કો' સિદ્ધાંત નીચે દર્શાવેલામાંથી શેના પર ભાર મૂકે છે?
 (A) મોટું નિવેશ ક્ષેત્ર (B) ખેતી વિષયક ક્ષેત્ર
 (C) ટેકનીકલ ક્ષેત્ર (D) ઉપરનું એક પણ નહિ
- (12) ગરીબીનું વિષયકનું સમીકરણ _____
 (A) $y = f(I)$ (B) $y = f(S)$
 (C) $S = f(y)$ (D) એક પણ નહિ
- (13) વસ્તીમાં સતત વધારો થતો હોય ત્યારે કેવા પ્રકારની બેકારી જોવા મળે છે?
 (A) પ્રચ્છન્ન બેકારી (B) શિક્ષિત બેકારી
 (C) અશિક્ષિત બેકારી (D) અદૃશ્ય બેકારી
- (14) "અધિશેષ મૂલ્ય"નો ખ્યાલ કોણે આપ્યો છે?
 (A) રિકાર્ડો (B) સેમ્યુલશન
 (C) એડમ સ્મિથ (D) કાર્લ માર્ક્સ

AC-313050-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C302 : Economics

(Public Economics - I)

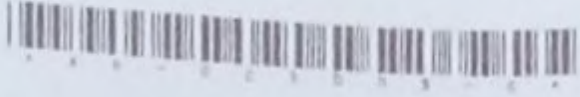
Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 જાહેર વસ્તુ અને ખાનગી વસ્તુનાં લક્ષણો સમજાવો. 14
અથવા
- 1 બજાર તંત્રની નિષ્ફળતાનાં કારણો ચર્ચો. 14
- 2 એરોના અશક્તતા પ્રમેયનું ટીકાત્મક મૂલ્યાંકન કરો. 14
અથવા
- 2 વિકસેલ દ્વારા આપવામાં આવેલ 'સર્વ સંમતિ'નો ખ્યાલ વિગતે સમજાવો. 14
- 3 વધતાં જતાં જાહેર ખર્ચ અંગે પીકોક તથા વાઈસમેને આપેલા કારણોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 3 એડોલ્ફ વેગ્નરનો જાહેર ખર્ચ અંગેનો સિદ્ધાંત વિસ્તૃત રીતે સમજાવો. 14
- 4 આદર્શ કરમાળખાનાં લક્ષણો વિગતે સમજાવો. 14
અથવા
- 4 સમજાવો : 14
(A) કર સંપાતનો ખ્યાલ
(B) લેફરવકનો ખ્યાલ.
- 5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : 14
(1) નીચેનામાંથી કઈ શુદ્ધ ખાનગી વસ્તુની વિશિષ્ટતા નથી?
(A) કિંમત (B) પસંદગી
(C) પ્રતિસ્પર્ધા (D) લાભ અવિભાજિત
(2) જાહેર ખર્ચનો શુદ્ધ સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો?
(A) મસગ્રેવ (B) લર્નર
(C) સેમ્યુલસન (D) એરો

- (3) જે પ્રક્રિયા દ્વારા કરબોજ ખસેડવામાં આવે છે તેને _____ કહે છે.
- (A) કરાઘાત (B) કરવિવર્તન
(C) કરસંપાત (D) આમાંથી એક પણ નહીં
- (4) સાપેક્ષ સર્વ સંમતિનો ખ્યાલ કોણે આપ્યો છે?
- (A) વિક્સેલ (B) બ્લેક
(C) એરો (D) ઉપરનામાંથી એક પણ નહીં
- (5) એરો દ્વારા કયો સિદ્ધાંત આપવામાં આવ્યો ?
- (A) જાહેર ખર્ચનો શુદ્ધ સિદ્ધાંત (B) અશક્યતાનો પ્રમેય
(C) સાપેક્ષ સર્વ સંમતિનો સિદ્ધાંત (D) ઉપરનામાંથી એક પણ નહીં
- (6) આ કરનું વિવર્તન શક્ય નથી?
- (A) વેચાણવેરો (B) આવકવેરો
(C) વ્યવસાય વેરો (D) આયાત વેરો
- (7) નીચેનામાંથી બજારની નિષ્ફળતાનું શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ કયું છે?
- (A) શિક્ષણ (B) સંરક્ષણ
(C) સ્વાસ્થ્ય (D) ઉપરોક્ત બધા
- (8) આવકવેરામાં કરનો પાયો કયો છે?
- (A) આવક (B) ખર્ચ
(C) બચત (D) ઉપરોક્ત બધા
- (9) જી.એસ.ટી. (GST) કેવા પ્રકારનો કર છે?
- (A) પ્રત્યક્ષ (B) પરોક્ષ
(C) પ્રગતિશીલ (D) ઉપરના બધા જ
- (10) નીચેનામાંથી કયા સારા કર માળખાનાં લક્ષણો છે?
- (A) ન્યાય સમાનતા (B) કાર્યક્ષમતા
(C) પરિવર્તન ક્ષમતા (D) આપેલા બધા

- (11) વેચાણ વેરો કયા પ્રકારનો વેરો છે?
- (A) પ્રત્યક્ષ (B) પરોક્ષ
(C) (A) અને (B) બન્ને (D) ઉપરનામાંથી એક પણ નહીં
- (12) આવક વધતા કરનો દર વધે તે કરવેરા _____ કહે છે.
- (A) હીરમાન (પશ્ચગામી) (B) સમાન કર
(C) પ્રગતિશીલ (D) સપ્રમાણ
- (13) આ મતદાન પદ્ધતિ નથી -
- (A) બહુમતી મતદાન (B) લોકમત
(C) વ્યક્તિગત અભિપ્રાય (D) સર્વ સંમત
- (14) અર્થતંત્રમાં સરકારનો હસ્તક્ષેપ જરૂરી છે કારણ કે....
- (A) આર્થિક વૃદ્ધિ લાવવા માટે (B) ખાધ ચીજોની આપૂર્તિ
(C) જાહેર વસ્તુઓની આપૂર્તિ (D) ઉપરોક્ત બધા

AD-025003-G

Seat No. _____

B. Com. (Sem. V) Examination

November - 2024

BCOMC503 : Marketing Management in Practice

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના :

- (1) જમણી બાજુના અંક પુરા ગુણ દર્શાવે છે.
 - (2) જરૂરી ગણતરી જવાબના ભાગરૂપે દર્શાવવી.
- 1 (A) સેવા માર્કેટિંગમાં માર્કેટિંગ મિશ્ર સમજાવો. 6
અથવા
(A) ગ્રાહક સંબંધોનું સંચાલન એટલે શું? તેના લાભો જણાવો. 6
(B) ગ્રાહક સંતોષ માપવાની પદ્ધતિઓ જણાવો. 4
અથવા
(B) સેવાના પ્રકારો જણાવો. 4
(C) ભારતમાં સેવા માર્કેટિંગના ઝડપી વિકાસના કારણો જણાવો. 4
અથવા
(C) ગ્રાહક સંબંધ સંચાલન (CRM)ના કાર્યક્રમના મુખ્ય ઘટકોની ચર્ચા કરો. 4
- 2 (A) ભારતમાં છૂટક વેપારની સ્થિતિ વિષે નોંધ લખો. 6
અથવા
(A) ભારતમાં છૂટક વેચાણની કડીઓના ફેલાવવા વિશે નોંધ લખો. 6
(B) ભારતમાં નફા વગરની વિતરણ કડી પર નોંધ લખો. 4
અથવા
(B) ભારતમાં છૂટક વેપારના વિવિધ પ્રકારોની ટૂંકમાં સમજૂતિ આપો. 4
(C) ભારતમાં મોટા વૈશ્વિક છૂટક વેચાણકારોના પ્રવેશની ચર્ચા કરો. 4
અથવા
(C) છૂટક વેપાર (વેચાણ)નું મહત્વ સમજાવો. 4
- 3 (A) ગ્રામીણ માર્કેટિંગનો અર્થ અને મહત્વ લખો. 6
અથવા
(A) ગ્રામીણ માહિતીસંચારને અસર કરતાં પરિબળો જણાવો. 6

AD-025003-G]

1

[Contd...

- (B) ગ્રામીણ બજારનું વસ્તીવિષયક બાબતોની દ્રષ્ટિએ વિભાગીકરણ જણાવો. 4
અથવા
- (B) ગ્રામીણ બજારમાં મૂલ્ય સોંપણીના પડકારો અને સમસ્યાઓ જણાવો. 4
(C) ગ્રામીણ બજારમાં વેચાણદળના સંચાલનના કાર્યો સમજાવો. 4
અથવા
- (C) ગ્રામીણ બજારના સેલ્સમેનની વિશિષ્ટ લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 4
- 4 (A) કેસ સ્ટડીના લક્ષણોની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો. 6
અથવા
- (A) ગુજરાત રાજ્ય પ્રવાસન વિભાગની વિભાગીય શક્તિઓની ચર્ચા કરો. 6
(B) ટૂંકમાં ચર્ચા કરો : (ગમે તે એક) 4
(1) કેસ સ્ટડીના ફાયદાઓ.
(2) રૂડીની સ્થાપનાના ઉદ્દેશો જણાવો.
- (C) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે એક) 4
(1) SWOT વિશ્લેષણ
(2) કેસ અભ્યાસના ઉદ્દેશો
- 5 નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) 14
(1) સેવાઓના કોઈપણ બે વિશિષ્ટ લક્ષણો જણાવો.
(2) ગ્રાહક સંબંધોના સંચાલનનો અર્થ લખો.
(3) ઓર્ડર પસંદગીનો અર્થ જણાવો.
(4) છૂટક વેપારનો અર્થ જણાવો.
(5) છૂટક વેપારમાં સમાયેલ કોઈપણ બે મહત્વની પ્રવૃત્તિઓ જણાવો.
(6) ગ્રામીણ માર્કેટિંગના કોઈપણ બે ચાલક બળો લખો.
(7) ગ્રામીણ બજારના વર્તનલક્ષી વિભાગીકરણના કોઈપણ બે પરિબળો જણાવો.
(8) કેસ અભ્યાસ એટલે શું?
(9) રૂડીની સ્થાપના ક્યારે અને કોના દ્વારા કરવામાં આવી હતી?

AE-313013-G

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C304 : Economics

(Financial Institutions and Market)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 નાણાકીય વિકાસના નિર્દેશકો કયા છે? નાણાકીય બજાર અને આર્થિક વિકાસ વચ્ચેનો સંબંધની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

સંગઠિત અને બિનસંગઠિત બજારોનો ખ્યાલ સમજાવો.

- 2 નાણાબજારના વિવિધ સાધનો સવિસ્તાર સમજાવો. 14

અથવા

બેંકોની નફાકારકતાને અસર કરતા પરિબળોની ચર્ચા કરો.

- 3 નાણાબજાર કેવી રીતે કામ કરે છે? તેના જુદા જુદા ભાગો, સાધનો અને ભાગ લેનારાઓ કયા છે? 14

અથવા

મૂડીબજારમાં 'સેબી'ની ભૂમિકા સમજાવો.

- 4 ડેરિવેટિવ્સનો અર્થ, લક્ષણો અને પ્રકારો જણાવો. 14

અથવા

ઓપ્શન કરાર એટલે શું? તેના જુદા જુદા પ્રકાર જણાવો.

- 5 વૈકલ્પિક પ્રશ્નો: 14

(1) નાણાકીય વ્યવસ્થાનું સ્વરૂપ નીચેનામાંથી કયા પરિબળો પર આધારિત છે?

(અ) નાણાકીય સાધનો

(બ) નાણાકીય બજારો

(ક) નાણાકીય મધ્યસ્થીઓ

(ડ) ઉપરોક્ત બધા

- (2) નાણા બજારમાં લોન આધારિત પરિપક્વતાનો સમય કેટલો હોય છે?
- (અ) એક વર્ષ કરતાં વધુ (બ) એક વર્ષ કરતા ઓછો
(ક) 6 મહિના (ડ) ઉપરમાંથી એક પણ નહિ
- (3) સારામાં સારી મૂડી બજારની જામીનગરીઓ _____
- (અ) સ્ટોક અને બોન્ડ (બ) વસ્તુઓ અને વાયદા
(ક) મ્યુચ્યુઅલ ફંડ અને સ્ટોક (ડ) સી.ડી અને સ્ટોક
- (4) અમદાવાદ સ્ટોક એક્સચેન્જની સ્થાપના વર્ષ _____
- (અ) 1887 (બ) 1894
(ક) 1908 (ડ) 1957
- (5) થાપણોનું પ્રમાણપત્ર એ અભૌતિક સ્વરૂપમાં (dematerialized) અથવા તો _____ ના સ્વરૂપમાં બહાર પાડવામાં આવે છે.
- (અ) વચનપત્ર (બ) વાણિજ્યિક બિલો
(ક) ટી-બિલ્સ (ડ) કોલ મની
- (6) નીચેનામાંથી કયા બજારમાં વ્યવહારો કરવા ત્રીજા પક્ષકાર તરીકે દલાલોની સેવા અનિવાર્ય છે?
- (અ) નાણા બજાર (બ) મૂડી બજાર
(ક) ઉપરોક્ત બંને (ડ) ઉપરમાંથી એક પણ નહિ
- (7) નાણા બજાર અને મૂડી બજારમાં સમાનતા કઈ છે?
- (અ) નાણાકીય દૃષ્ટિએ (બ) મુદતની દૃષ્ટિએ
(ક) હેતુની દૃષ્ટિએ (ડ) ઉપરના તમામ બાબતે
- (8) મૂડીબજારનાં વ્યવહારો _____ દ્વારા થાય છે.
- (અ) પરોક્ષ બજાર (બ) પ્રત્યક્ષ બજાર
(ક) ઉપરોક્ત બંને બજારો (ડ) ઉપરનું એક પણ નહિ
- (9) ગોપનીયતા વેપાર (Insider Trading) કોના દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો છે?
- (અ) કંપની (બ) SEBI
(ક) સરકાર (ડ) ઉપરોક્ત બધા

- (10) કોઈ વ્યક્તિ અથવા સંસ્થાને (Arbitrager) કહેવાય જ્યારે _____
- (અ) ગ્રાહક અને વેચનારાના ઝઘડાનું સમાધાન થયું હોય
 (બ) જુદા જુદા સમયગાળામાં ઓછું ખરીદે અને વધારે વેચે
 (ક) જુદા જુદા બજારમાં કિંમત તફાવત ઊભા કરે
 (ડ) જુદા જુદા બજારમાંથી એકસાથે ખરીદી અને વેચાણ થાય
- (11) ભારતમાં કરન્સી ફ્યુચર્સનો વેપાર કઈ સાલમાં શરૂ થયો?
- (અ) 2014 (બ) 2015
 (ક) 2010 (ડ) 2008
- (12) _____ પર ફુગાવા દરમિયાન રોકાણ પરનું વળતર સૌથી ઓછું હશે.
- (અ) રીકરિંગ ધાપણ (બ) મુદતી ધાપણ
 (ક) ઈક્વિટી (ડ) સોનું
- (13) 'ડેરિવેટીવ્ઝ સાધન એ નાણાકીય સાધન નથી' - આ વિધાન _____
- (અ) ખરું છે (બ) ખોટું છે
 (ક) તટસ્થ છે (ડ) એકપણ નહિ
- (14) સરકાર દ્વારા કઈ પ્રકારની જામીનગીરીઓ બહાર પાડવામાં આવે છે?
- (અ) લાંબાગાળાની (બ) ટૂંકાગાળાની
 (ક) (અ) અને (બ) બંને (ડ) એકપણ નહિ

AF-313029-G

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01E306 : Economics

(Banking & Financial Services)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 બેંકનો અર્થ આપી વ્યાપારી બેંકનાં પ્રણાલિકાગત કાર્યોની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 1 બેંકનો અર્થ સમજાવો. બેંકના પ્રકારની ચર્ચા કરો. 14
- 2 ઈ-બેંકિંગના લાભ અને ગેરલાભની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 2 (અ) ઓટોમેટેડ ટેલર મશીન (ATM) 14
(બ) ઓનલાઈન બેંકિંગ
- 3 મૂડીબજારનો અર્થ આપી તેના કાર્યોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 3 SEBIનાં કાર્યો સમજાવો. 14
- 4 પ્રેફરન્સ શેરનાં લક્ષણો અને પ્રકારોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 4 (અ) ડિબેન્ચરના પ્રકાર સમજાવો. 14
(બ) તફાવત આપો : ઈક્વિટી શેર અને પ્રેફરન્સ શેર
- 5 યોગ્ય વિકલ્પની પસંદગી કરો : 14
- (1) ભારતમાં 1 રૂ.ની નોટ સિવાયની નોટ કોણ બહાર પાડે છે?
(A) RBI (B) ભારત સરકાર
(C) SBI
- (2) SEBIની મૂળભૂત શરૂઆત કયા વર્ષમાં થઈ હતી?
(A) 1990 (B) 1992
(C) 1995

- (3) રિઝર્વ બેંકનું બિનપ્રણાલિકાગત કાર્ય જણાવો.
- (A) શાખ નિયંત્રણ (B) બેંકિંગ પ્રધાનો વિકાસ
(C) સરકારની બેંક તરીકે
- (4) દેશના અર્થતંત્રનું બેરોમીટર ગણવામાં આવે છે :
- (A) પ્રાથમિક બજાર (B) ગૌણ બજાર
(C) મૂડી બજાર
- (5) RBIના હાલના ગવર્નર કોણ છે?
- (A) શક્તિકાંત દાસ (B) રઘુવીર રાજન
(C) વાય. વી. રેડ્ડી
- (6) નવી બહાર પાડવામાં આવતી જામીનગીરીઓના વેચાણનું બજાર એટલે...
- (A) શેરબજાર (B) પ્રાથમિક બજાર
(C) ગૌણ બજાર
- (7) લાંબાગાળાના નાણાકીય રોકાણ માટે કોની રચના થઈ?
- (A) મૂડીબજાર (B) શેરબજાર
(C) બંને
- (8) ભારતમાં નીચેનામાંથી કઈ બેંક ઈન્ટરનેટ બેંકિંગની સુવિધા પૂરી પાડવામાં સૌ પ્રથમ હતી?
- (A) RBI (B) SBI
(C) ICICI
- (9) બેંક તરફથી ગ્રાહકોને તેની શાખને આધારે કયું કાર્ડ આપવામાં આવે છે?
- (A) ડેબિટ કાર્ડ (B) શાખપત્ર
(C) ક્રેડિટ કાર્ડ
- (10) ડિબેન્ચર એ કંપની માટે _____ છે.
- (A) મૂડી (B) લેણું
(C) દેવું

(11) બોમ્બે સ્ટોક એક્સચેન્જની સ્થાપના ક્યારે થઈ?

(A) 1990

(B) 1992

(C) 1875

(12) નીચેનામાંથી કયું સાધન નાણાબજારમાં વપરાતું નથી?

(A) સર્ટિફિકેટ ઓફ ડિપોઝીટ (B) વાણિજ્ય પત્ર

(C) ટ્રેઝરી બિલ

(13) મૂડીબજાર પર કોનું નિયંત્રણ છે?

(A) રાજ્ય સરકાર

(B) મૂડીબજાર

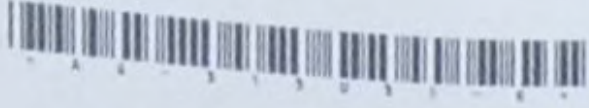
(C) શેરબજાર

(14) નેશનલ સ્ટોક એક્સચેન્જની સ્થાપના ક્યારે થઈ?

(A) 1990

(B) 1992

(C) 1935

AG-313035-G

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01E307 : Economics

(Industrial Economics)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) દરેક પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

1 બજાર માળખાનો અર્થ આપી, બજાર માળખું અને નફાકારકતા અંગે વિગતે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- 1 આલ્ફેડ વેબરનો સ્થાન પસંદગીનો સિદ્ધાંત મર્યાદા સહિત ચર્ચો. 14
2 ભારતમાં ઉદ્યોગોનું વર્ગીકરણ કરી ભારત સરકારની 1991ની ઔદ્યોગિક નીતિની સમીક્ષા કરો. 14

અથવા

- 2 ખાનગીકરણ એટલે શું? ભારતમાં ખાનગીકરણની તરફેણની અને વિરુદ્ધની દલીલો વિગતે સમજાવો. 14
3 ભારતમાં નાના ઉદ્યોગોનું મહત્વ અને સમસ્યાઓ સમજાવી આ સમસ્યા નિવારવા માટે ભારત સરકારે લીધેલા પગલાંની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- 3 (અ) ભારતમાં બાળમજૂરી 14
(બ) ઔદ્યોગિક ઝઘડા
4 નોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14
(અ) નાણાં વ્યવસ્થાના બાહ્ય સાધનો
(બ) નાણાં વ્યવસ્થાના જોખમો
(ક) ભારતીય ઔદ્યોગિક વિકાસ બેંક (IDBI)
(ડ) વાણિજ્ય બેંકો

- (1) ઔદ્યોગિક અર્થશાસ્ત્ર _____ વિજ્ઞાન છે.
 (અ) ભૌતિક (બ) સામાજિક
 (ક) ઉપરોક્ત તમામ
- (2) ઈજરાયુક્ત હરિફાઈ એવું નામાભિધાન કયા અર્થશાસ્ત્રીએ કર્યું?
 (અ) શ્રીમતી જહોન રોબિન્સ (બ) ચેમ્બલિન
 (ક) આલ્ફ્રેડ વેબર
- (3) સ્થાનિયકરણના સિદ્ધાંતમાં તર્કશાસ્ત્રીય વ્યક્તિ પદ્ધતિનો ઉપયોગ કયા અર્થશાસ્ત્રીય કર્યો?
 (અ) આલ્ફ્રેડ વેબર (બ) સાર્જન્ટ ફ્લોરેન્સ
 (ક) ઉપરોક્ત તમામ
- (4) સાર્જન્ટ ફ્લોરેન્સના સિદ્ધાંતમાં _____ મહત્ત્વ આપવામાં આવ્યું છે.
 (અ) ભૌગોલિક વિસ્તાર (બ) ઉદ્યોગોમાં રોકાયેલા લોકોની સંખ્યા
 (ક) ઉપરોક્ત તમામ
- (5) આંતરરાષ્ટ્રીય પ્રમાણિત ઔદ્યોગિક વર્ગીકરણના અનુસાર ઉદ્યોગોને કેટલા ભાગમાં વિભાજિત કરવામાં આવ્યા છે?
 (અ) બે (બ) ત્રણ
 (ક) ચાર
- (6) ભારતમાં કયા વર્ષથી આયોજનબદ્ધ વિકાસ દ્વારા ઉદ્યોગીકરણની પ્રક્રિયા અપનાવી છે.
 (અ) 1947 (બ) 1948
 (ક) 1951
- (7) ભારતમાં કઈ ઔદ્યોગિક નીતિને ઔદ્યોગિક બંધારણ જેવી ગણવામાં આવે છે?
 (અ) 1948 (બ) 1956
 (ક) 1991
- (8) વિશ્વમાં સૌપ્રથમ ખાનગીકરણની શરૂઆત કયા દેશે કરી હતી?
 (અ) ભારત (બ) અમેરિકા
 (ક) બ્રિટન
- (9) ભારતમાં કર્મચારી રાજ્ય વીમા ધારો કયા વર્ષમાં પસાર કરવામાં આવ્યો?
 (અ) 1944 (બ) 1947
 (ક) 1948

- (10) ગીસબર્ટના મતે હડતાલમાં કેટલા પ્રકારો છે.
(અ) ચાર (બ) પાંચ
(ક) સાત
- (11) ઔદ્યોગિક ઝઘડાની અસર કયા વર્ગને થાય છે?
(અ) મજૂર (બ) સમાજ
(ક) ઉપરોક્ત તમામ
- (12) નવી ઔદ્યોગિક નીતિથી શ્રમ બજાર ઉપર કેવી અસર થઈ?
(અ) હકારાત્મક (બ) નકારાત્મક
(ક) ઉપરોક્ત તમામ
- (13) કયું બજાર ઉદ્યોગોને ટૂંકા ગાળાની મૂડી પૂરી પાડે છે?
(અ) નાણાં બજાર (બ) મૂડી બજાર
(ક) ઉપર પૈકી એક પણ નહીં
- (14) ભારતીય ઔદ્યોગિક વિકાસ બેંકની સ્થાપના કયા વર્ષમાં કરવામાં આવી હતી?
(અ) 1948 (બ) 1964
(ક) 1975
-

AB-313007

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C301 : Gujarati

(Granthkarno Parichay - Shamal)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 શામળના જીવન અને કવન વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. 14
અથવા
- 1 શામળના સાહિત્યિક વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબળો જણાવો. 14
- 2 પદ્યવાર્તાનાં લક્ષણો સવિસ્તર જણાવો. 14
અથવા
- 2 પદ્યવાર્તાના સર્જક તરીકે શામળનું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન કરો. 14
- 3 'મદનમોહના' - શામળની પ્રતિનિધિરૂપ કૃતિ છે.' - આ વિધાનની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 3 પદ્યવાર્તાકાર તરીકે શામળની સિદ્ધિ અને મર્યાદાઓ વિશે નોંધ લખો. 14
- 4 પદ્યવાર્તાકાર તરીકે 'નંદબત્રીસી'નું સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન કરો. 14
અથવા
- 4 પાત્રાલેખન કરો : (બન્ને) 14
(1) મોહના
(2) મદન
- 5 નીચે આપેલા પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો : 14
(1) શામળના પિતાનું નામ નીચે પૈકી કયું છે?
(અ) રખીદાસ (બ) રામકૃષ્ણ
(ક) વીરેશ્વર (ડ) જોગીદાસ

- (2) શામળને _____ કવિનું બિરુદ મળ્યું છે.
 (અ) સંસારીઓનો કવિ (બ) વાર્તાનો કવિ
 (ક) બંસીબોલનો કવિ (ડ) મધ્યકાળનો કવિ
- (3) શામળની વાર્તાલેખન પ્રવૃત્તિની શરૂઆત કઈ વાર્તાથી થઈ?
 (અ) પદ્માવતી (બ) સિંહાસનબત્રીસી
 (ક) નંદબત્રીસી (ડ) સૂડાબહોતેરી
- (4) મોહના વિદ્યાભ્યાસ કયા ગુરુ પાસે શીખે છે?
 (અ) મદન (બ) નંદસેન
 (ક) નેનસુખ (ડ) શુકદેવ
- (5) મોહનાના પિતાનું નામ _____ છે.
 (અ) શુકદેવ (બ) બ્રહ્મદેવ
 (ક) નંદસેન (ડ) મધુસુદન
- (6) શામળના ગુરુનું નામ શું છે?
 (અ) વીરેશ્વર (બ) ગોકુળનાથ
 (ક) ન્હાનાભટ્ટ (ડ) બાણભટ્ટ
- (7) 'સાદામા શિક્ષા કથે, એજ કવિજન એક' - આ વિધાન કઈ વાર્તામાં આવે છે?
 (અ) મદનમોહના (બ) પદ્માવતી
 (ક) નંદબત્રીસી (ડ) સૂડાબહોતેરી
- (8) 'શામળ વાણિયાનો કવિ છે.' - આ વિધાન કોનું છે?
 (અ) નવલરામ (બ) નર્મદ
 (ક) નંદશંકર (ડ) ન્હાનાલાલ
- (9) શામળની વાર્તાકાર તરીકેની બધી જ લાક્ષણિકતાઓ _____ પદ્યવાર્તામાં દેખાય છે.
 (અ) નંદબત્રીસી (બ) મદનમોહના
 (ક) પદ્માવતી (ડ) વિલાસવતી
- (10) મોહના કયા રાજ્યના રાજાની કુંવરી છે?
 (અ) મથુરા (બ) હસ્તિનાપુર
 (ક) અવધ (ડ) અવંતિ

(11) શામળની માતાનું નામ શું છે?

(અ) શાંતાબાઈ

(બ) કાશીબાઈ

(ક) આણંદબાઈ

(ડ) મીરાંબાઈ

(12) પદ્મિનીનું પાત્ર કઈ વાર્તામાં આવે છે?

(અ) મદનમોહના

(બ) નંદબત્રીસી

(ક) સિંહાસનબત્રીસી

(ડ) પદ્માવતી

(13) મદનમોહના આશરે કેટલી કડીઓમાં લખાયેલી પદ્યવાર્તા છે?

(અ) 1317

(બ) 1320

(ક) 1322

(ડ) 1325

(14) શામળના આશ્રયદાતા કોણ છે?

(અ) રાખીદાસ

(બ) જીવનાનંદદાસ

(ક) મધુરદાસ

(ડ) પદમદાસ

AC-313047

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C302 : Gujarati

Gujarati Bhasha Vichar ane Viniyogi Bhashavignan

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 ગુજરાતી ભાષામાં ભાષાવિજ્ઞાનના ક્ષેત્રમાં ભાષાવૈજ્ઞાનિકોએ કરેલા પ્રદાનને સવિસ્તર સમજાવો. 14

અથવા

1 નોંધ લખો : (બન્ને) 14

(1) નરસિંહરાવ દિવેટિયાનું ભાષાવિજ્ઞાન ક્ષેત્રે પ્રદાન

(2) ઊર્મિ દેસાઈનું ભાષાવિજ્ઞાન ક્ષેત્રે કાર્ય.

2 ડૉ. પ્રબોધ પંડિતના ભાષાવિજ્ઞાન ક્ષેત્રે પ્રદાનની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

2 ટી. એન. દવેએ ભાષાવિજ્ઞાન ક્ષેત્રે કરેલા પ્રદાનને સવિગત સમજાવો. 14

3 શ્રી હરિવલ્લભ ભાયાણીએ ભાષાવિજ્ઞાન ક્ષેત્રે કરેલા પ્રદાનની રૂપરેખા વર્ણવો. 14

અથવા

3 ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસે ભાષાવિજ્ઞાન ક્ષેત્રે કરેલા પ્રદાનને વિગતે આલેખો. 14

4 સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાનનો પરિચય કરાવી ભાષામાં તેની ઉપયોગિતા વિશે ચર્ચા કરો. 14

અથવા

4 મનોભાષાવિજ્ઞાન વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો. 14

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો :

14

- (1) 'સિદ્ધહેમશબ્દાનુશાસન' વ્યાકરણ ગ્રંથના રચયિતા કોણ છે?
(અ) વ્રજલાલ શાસ્ત્રી (બ) હેમચંદ્રાચાર્ય
(ક) ટી. એન. દવે (ડ) નર્મદ
- (2) નીચેનામાંથી વ્રજલાલ કાળીદાસ શાસ્ત્રીનું ભાષાવિજ્ઞાન સંશોધન પુસ્તક ઓળખાવો.
(અ) ગુજરાતી વ્યાકરણ (બ) બાલાવબોધ
(ક) ઉત્સર્ગમાળા (ડ) વનૌશધિકોશ
- (3) મુંબઈની એલ્ફિન્સ્ટન કોલેજમાં 'Wilson Philological Lecture'માં ભાષાવિજ્ઞાન વિષયક વિચારો કોણે પ્રગટ કર્યા છે?
(અ) કે. બી. વ્યાસ (બ) જયંત કોઠારી
(ક) પ્રબોધ પંડિત (ડ) નરસિંહરાવ દિવેટિયા
- (4) ટી. એન. દવેના 'The Language of Gujarat' પુસ્તકનો 'ગુજરાતી ભાષા' એવો અનુવાદ કોણે કર્યો છે?
(અ) મીનાક્ષી પટેલ (બ) જયોત્સના તન્ના
(ક) મંજુ શાહ (ડ) સુમન શાહ
- (5) નીચેનામાંથી પ્રબોધ પંડિતનું પુસ્તક ઓળખાવો.
(અ) વ્યુત્પત્તિ વિચાર
(બ) ગુજરાતી ભાષાનું ધ્વનિ સ્વરૂપ અને ધ્વનિપરિવર્તન
(ક) ભાષા સંશોધન
(ડ) વ્યાકરણ વિમર્શ
- (6) 'ભાષા પરિચય અને ગુજરાતી ભાષાનું સ્વરૂપ' પુસ્તકના લેખકનું નામ જણાવો.
(અ) ઊર્મિ દેસાઈ (બ) યોગેન્દ્ર વ્યાસ
(ક) જયંત કોઠારી (ડ) પી. જે. પટેલ
- (7) 'ભાષાવિજ્ઞાનના અર્વાચીન અભિગમો' અને 'વ્યાકરણ : અર્થ અને આકાર' - આ બન્ને પુસ્તકો કોણે લખ્યા છે?
(અ) હરિવલ્લભ ભાયાણી (બ) ડૉ. પ્રભાશંકર તેરૈયા
(ક) શાંતિભાઈ આચાર્ય (ડ) ડૉ. પ્રબોધ પંડિત

- (8) નીચેનામાંથી હરિવલ્લભ ભાયાણીના ગ્રંથનું નામ જણાવો.
 (અ) વાગ્વ્યાપાર (બ) ગુજરાતી ભાષાનું બૃહદ વ્યાકરણ
 (ક) વિભક્તિ વિચાર (ડ) ભાષા, સાહિત્ય, સમાજ
- (9) 'વ્યાકરણ વિમર્શ' પુસ્તકના લેખકનું નામ જણાવો.
 (અ) પી. જે. મિસ્ત્રી (બ) ડૉ. અરવિંદ ભંડારી
 (ક) ઊર્મિ દેસાઈ (ડ) જયંત કોઠારી
- (10) નીચેનામાંથી કયું પુસ્તક ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસે લખ્યું છે?
 (અ) ગુજરાતી વાક્યવિચાર (બ) ભાષા, સમાજ અને સાહિત્ય
 (ક) પરિશીલન (ડ) ગુજરાતી રૂપરચના
- (11) ઊર્મિ દેસાઈએ કોના માર્ગદર્શન હેઠળ Ph.D.નું સંશોધન કાર્ય કર્યું હતું?
 (અ) શાંતિલાલ આચાર્ય (બ) ટર્નર
 (ક) કે. બી. વ્યાસ (ડ) હરિવલ્લભ ભાયાણી
- (12) 'Linguistics Survey of India' આ પુસ્તક કયા વિદેશી ભાષાવૈજ્ઞાનિકે આપ્યું છે?
 (અ) ટર્નર (બ) તેસ્સિતોરી
 (ક) ગ્રિયર્સન (ડ) એરિસ્ટોટલ
- (13) ભાષાવિજ્ઞાન અને સમાજશાસ્ત્ર વચ્ચેના ઘનિષ્ઠ સંબંધનો સમન્વય કયા વિજ્ઞાનમાં જોવા મળે છે?
 (અ) મનોભાષાવિજ્ઞાન (બ) શૈલીવિજ્ઞાન
 (ક) તુલનાત્મક ભાષાવિજ્ઞાન (ડ) સામાજિક ભાષાવિજ્ઞાન
- (14) 'ગુજરાતી ભાષાનું વ્યાકરણ' પુસ્તકના લેખક કોણ છે?
 (અ) ઊર્મિ દેસાઈ (બ) ડૉ. યોગેન્દ્ર વ્યાસ
 (ક) હરિવલ્લભ ભાયાણી (ડ) ડૉ. અરવિંદ ભંડારી

AD-313043

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C303 : Gujarati

(Tulnatmak Sahitya)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 તુલનાત્મક સાહિત્યની વિવિધ વ્યાખ્યાઓ આપી, તુલનાત્મક સાહિત્યનો અભિગમ અને અભિગમોથી કઈ રીતે જુદો પડે છે તે જણાવો. 14

અથવા

- 1 અનુવાદ એટલે શું? તુલનાત્મક સાહિત્યમાં અનુવાદનું મહત્ત્વ મુદાસર સમજાવો. 14

- 2 તુલનાત્મક સાહિત્યના કાર્યક્ષેત્ર અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. 14

અથવા

- 2 ટૂંકનોંધ લખો : 14

(1) વિશ્વ સાહિત્ય

(2) રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય

- 3 રવીન્દ્રનાથ ટાગોરનો ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ. 14

અથવા

- 3 પશ્ચિમની વિચારધારાનો આધુનિક ગુજરાતી કવિતા અને વિવેચન પર પડેલા પ્રભાવની ચર્ચા કરો. 14

- 4 'ગૃહદાહ' અને 'શીમળાનાં ફૂલ' નવલકથાઓની તુલનાત્મક અભિગમથી સમીક્ષા કરો. 14

અથવા

- 4 ટૂંકનોંધ લખો : 14

(1) અભ્યાસનિયત નવલકથાઓમાં આરંભ અને અંત

(2) 'ગૃહદાહ'માં બ્રહ્મસમાજ વિચારધારાનું નિરૂપણ.

- (1) 'તુલનાત્મક સાહિત્ય'ની વિભાવના _____ માંથી વિકસી છે.
(વ્યાપક સાહિત્ય, પ્રાદેશિક સાહિત્ય, રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય, વિશ્વ સાહિત્ય)
- (2) એસ. એસ. પ્રેવરના મત મુજબ, તુલનાત્મક સાહિત્ય માટે સૌથી યોગ્ય અર્થ ધરાવતો શબ્દ 'Vergleichende Literaturwissens Chaffi' _____ ભાષાનો શબ્દ છે.
(અંગ્રેજી, જર્મન, ઈટાલિયન, ફ્રેંચ)
- (3) 'તુલનાત્મક સાહિત્ય એ સિદ્ધાંતમાં એક ઐતિહાસિક વિદ્યાશાખા હોવા છતાં, તે રસપૂર્વક અને ઉત્કટતાથી સિદ્ધાંતના પ્રશ્નો અને તપાસ પદ્ધતિઓને વરેલું છે.' - આ વિભાવના _____ ની છે.
(ઈરવિન કોપેન, હેન્રી રિમાક, પિકોઈસ અને રુસો, ઓલ્ટ્રિજ)
- (4) વિશ્વ સાહિત્ય માટે 'Welt Literature જેવો શબ્દપ્રયોગ _____ એ પ્રયોજ્યો હતો.
(સેન્ટ બવ, મેથ્યુ આર્નોલ્ડ, ગ્યુએથ, એકરમેન)
- (5) સાહિત્યની સનાતનતા, ચિંતનાત્મક વિવેકબોધ, માનવ-જગતના સંબંધોનું સૌન્દર્યલક્ષી આસ્વાદ જેવી વિશ્વ સાહિત્યની લાક્ષણિકતાઓની વાત _____ વિવેચકે કરી છે.
(ચેસન પોસનેટ, પોલ તેગહેમ, જ્યોર્જ વોટ્સન, હેરી લેવિન)
- (6) ભારતમાં તુલનાત્મક સાહિત્ય વિશે સૌ પ્રથમ ઈ.સ. 1907માં _____ એ વિશ્વ સાહિત્ય - વિષય પર વ્યાખ્યાન આપ્યું હતું.
(આનંદશંકર ધ્રુવ, રવીન્દ્રનાથ ટાગોર, દ્વિતિમોહન સેન, હજારીપ્રસાદ દ્વિવેદી)
- (7) 'સાદૃશ્ય' સંજ્ઞા માટે અંગ્રેજી શબ્દ _____ છે.
(influence, translation, affinity, tradition)
- (8) કવિ નિરંજન ભગતની કવિતા પર ફ્રેંચ કવિ _____ નો પ્રભાવ છે.
(ચાર્લ્સ બોદલેર, અનાતોલ ફ્રાન્સ, રિલ્કે, એઝરા પાઉન્ડ)
- (9) ભારતીય કાવ્યશાસ્ત્રના ગ્રંથોનો અનુવાદ કરનાર પ્રસિદ્ધ ગુજરાતી અનુવાદક _____ છે.
(કેશવ હર્ષદ ધ્રુવ, ઉમાશંકર જોશી, નગીનદાસ પારેખ, હરિવલ્લભ ભાયાણી)
- (10) 'શીમળાનાં ફૂલ' નવલકથાનું પ્રકાશનવર્ષ _____ છે.
(1976, 1982, 1987, 1992)

- (11) 'શીમળાનાં ફૂલ' નવલકથાનાં સર્જક _____ છે.
(કુન્દનિકા કાપડિયા, ધીરુબહેન પટેલ, વર્ષા અડાલજી, હિમાંશી શેલત)
- (12) 'ગૃહદાહ'માં નાયિકાના પિતા કેદારબાબુ _____ વિચારધારામાં વિશ્વાસ
ધરાવે છે.
(પ્રાર્થના સમાજ, બ્રહ્મસમાજ, સંરક્ષક પક્ષ, પશ્ચિમી)
- (13) 'ગૃહદાહ' નવલકથાનો ગુજરાતી અનુવાદ _____ એ કર્યો છે.
(જયંતિ દલાલ, ભોગીલાલ ગાંધી, મહેન્દ્ર મેઘાણી, રમણ સોની)
- (14) શરદબાબુકૃત 'ગૃહદાહ' _____ ભાષાની કૃતિ છે.
(મરાઠી, તમિલ, પંજાબી, બંગાળી)

AE-313015

Seat No _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C304 : Gujarati

(Sahitya Svaroop - Padhya)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 રાસ-રાસા સાહિત્યસ્વરૂપનાં લક્ષણોની વિગતે ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 1 તત્કાલીન સાહિત્યસ્વરૂપોથી રાસ સ્વરૂપ કેવી રીતે અલગ પડે છે? ચર્ચા કરો. 14
- 2 'ભરતેશ્વર બાહુબલિ' રાસમાં નિરૂપિત રસવૈવિધ્યની સાધક-બાધક ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 2 શાલિભદ્રસૂરિ કૃત 'ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ'નું રાસ સાહિત્યસ્વરૂપને આધારે મૂલ્યાંકન કરો. 14
- 3 ખંડકાવ્ય સ્વરૂપની વિભાવના સમજાવી તેના લક્ષણોની ચર્ચા કરો. 14
અથવા
- 3 ટૂંક નોંધ લખો : (બન્ને) 14
(1) ખંડકાવ્ય અને ઊર્મિકાવ્ય
(2) ખંડકાવ્યમાં કથાવસ્તુ અને વસ્તુ સંકલના.
- 4 નીચેનામાંથી કોઈ પણ એક કાવ્યની સમીક્ષા કરો : 14
(1) ચક્રવાક મિથુન
(2) ગ્રામમાતા
(3) બાહુક
અથવા
- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (બન્ને) 14
(1) 'જટાયુ' ખંડકાવ્યમાં આધુનિકતા
(2) 'શિખંડી' ખંડકાવ્યમાં કવિકર્મ.

- (1) 'ભરતેશ્વર બાહુબલિ'માં ભરતની માતાનું નામ _____ છે.
 (અ) સુમંગલા (બ) સુનંદા
 (ક) સુલોચના (ડ) સુભદ્રા
- (2) ભરતેશ્વર બાહુબલિ રાસ કૃતિ _____ ઠંવણીમાં વિભાજિત છે.
 (અ) 10 (બ) 12
 (ક) 14 (ડ) 16
- (3) નીચેનામાંથી કઈ કૃતિ રાસ સ્વરૂપની નથી?
 (અ) જંબુસામિચરિય (બ) પેથડ રાસ
 (ક) સંદેશ રાસ (ડ) વસંત વિલાસ
- (4) ચક્ર ચલાવનાર ભરતની સરખામણી બાહુબલિ કોની સાથે કરે છે?
 (અ) લુહાર (બ) કુંભાર
 (ક) રાજા (ડ) સૈનિક
- (5) રાસ એક નૃત્ય પ્રકાર છે એમ કહીને _____ એ રાસના બે પ્રકાર નોંધ્યા છે.
 (અ) કે. હ. ધ્રુવ (બ) કે. કા. શાસ્ત્રી
 (ક) હરિવલ્લભ ભાવણી (ડ) બળવંત જાની
- (6) રાસ સ્વરૂપમાં _____ અને તાલ એ મુખ્ય વિશેષતા છે.
 (અ) શબ્દ (બ) ગેયતા
 (ક) પોષાક (ડ) લાડી
- (7) મોટાભાગે કવિ રાસનો આરંભ _____ થી કરે છે.
 (અ) મંગલાચરણ (બ) કથા નિર્દેશ
 (ક) કવિ (ડ) પ્રકૃતિથી
- (8) ઉમાશંકર જોશી ખંડકાવ્યને _____ કાવ્ય કહે છે.
 (અ) કથનોર્મિ (બ) નાટ્યોર્મિ
 (ક) સંગીત કાવ્ય (ડ) એક પણ નહિ

- (9) નીચેનામાંથી કયું ખંડકાવ્ય કાવ્યનું નથી.
- (અ) અતિજ્ઞાન (બ) દેવયાની
(ક) વસંત વિજય (ડ) સારસી
- (10) નરસિંહરાવ રચિત ખંડકાવ્ય _____ છે.
- (અ) અશ્વત્થામાની સ્વગતોક્તિ (બ) એભલવાણી
(ક) તુકારામનું સ્વર્ગારોહણ (ડ) ચિત્ર વિલોપન
- (11) 'અંતઘડીએ અજામિલ' કૃતિના સર્જક _____ છે.
- (અ) ચિનુ મોદી (બ) વિનોદ જોશી
(ક) હસમુખ પાઠક (ડ) કલાપી
- (12) 'વસંત વિજય' ખંડકાવ્યનો આધાર _____ માંથી લેવામાં આવ્યો છે.
- (અ) રામાયણ (બ) ભગવદ્ગીતા
(ક) મહાભારત (ડ) શિવપુરાણ
- (13) આધુનિક કવિતાનું મોઘું નજરાણુ કહેવાયેલું 'જટાયું' કાવ્ય _____ ખંડમાં છે.
- (અ) સાત (બ) ચાર
(ક) બે (ડ) આઠ
- (14) "જે બુદ્ધના સ્તૂપને પૂજશે એને મોતની સજા મળશે" - આ _____ ખંડકાવ્યનો સંદર્ભ છે.
- (અ) છેલ્લી પૂજા (બ) તુકારામનું સ્વર્ગારોહણ
(ક) બારુક (ડ) ચિત્ર વિલોપન

AF-313022

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C305 : Gujarati - Lok Sahitya

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 લોકવિદ્યા વિજ્ઞાનની વિભાવના સમજાવી લોકવિદ્યાના વિભાગીકરણનો ખ્યાલ આપો. 14

અથવા

- 1 લોકવાજમયની વ્યાખ્યા આપી તેના લક્ષણોની વિગતે ચર્ચા કરો. 14

- 2 લોકસાહિત્ય અને અભિજાત સાહિત્ય વચ્ચેનો તફાવત વિગતે સમજાવો. 14

અથવા

- 2 લોકસાહિત્યનું વર્ગીકરણ કરીને એના વિભાગો વિશે ચર્ચા કરો. 14

- 3 શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણી સંપાદિત 'રઢિયાળી રાત'ને મૂલવો. 14

અથવા

- 3 'લોકગીત'ની વ્યાખ્યા આપી લોકગીતના સ્વરૂપ લક્ષણોની ચર્ચા કરો. 14

- 4 લોકસાહિત્યના સંપાદનની શાસ્ત્રીય પદ્ધતિઓનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14

અથવા

- 4 લોકસાહિત્યમાં સંશોધનની તાલીમ પદ્ધતિઓ વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. 14

- (1) 'ફોકલોર' શબ્દને સૌ પ્રથમ સ્થાપિત કરનાર કોણ હતો?
 (અ) વિલિયમ જહોન થોમસ (બ) રણજીતરામ
 (ક) મેઘાણી (ડ) મેથ્યુઆર્નોલ્ડ
- (2) 'ફોકલોર' સંજ્ઞાનો ગુજરાતી પર્યાય શું છે?
 (અ) કથાગીત (બ) લોકવિધા
 (ક) લોકકથા (ડ) લોકસાહિત્ય
- (3) 'મું તો ઢોલે રમુ!' પુસ્તકના સંપાદક કોણ છે?
 (અ) હસુ યાજ્ઞિક (બ) કનુભાઈ જાની
 (ક) ડૉ. અમૃત પટેલ (ડ) જયાનંદ જોશી
- (4) 'અડકો દડકો, દહીં દૂકો' એ કયા પ્રકારનું ગીત છે?
 (અ) હાલરડું (બ) દુહા
 (ક) લગ્નગીત (ડ) બાળગીત
- (5) નીચેનામાંથી લોકસાહિત્યને પ્રગટ કરતા સામયિકનું નામ જણાવો.
 (અ) લોકગુર્જરી (બ) કુમાર
 (ક) પરબ (ડ) ફૂલછાબ
- (6) લોકસાહિત્યના સંશોધન-સંપાદનની બાબતમાં કોની પદ્ધતિ સહયોગી નિરીક્ષકની રહી છે?
 (અ) પ્રેમજી પટેલ (બ) જયાનંદ જોશી
 (ક) મેઘાણી (ડ) ડૉ. હિમાંશુ ભટ્ટ
- (7) લોકવાજમયને નૈસર્ગિક સાહિત્ય તરીકે કોણે ઓળખાવ્યું છે?
 (અ) કાકા કાલેલકર (બ) જયમલ્લ પરમાર
 (ક) બળવંત જાની (ડ) ખોડીદાસ
- (8) 'લોકસાહિત્ય એટલે લોક જીભે રમતું, લોક કંઠે જીવતું સાહિત્ય' આવું કોણે કહ્યું છે?
 (અ) પન્નાલાલ પટેલ (બ) ઉમાશંકર જોશી
 (ક) ધૂમકેતુ (ડ) દર્શક

- (9) ગુજરાતી ભાષામાં લોકકથા શબ્દ સ્પષ્ટ રીતે વાપરનાર કોણ હતા?
- (અ) રણજીતભાઈ મહેતા (બ) સ્નેહરશ્મિ
(ક) રુસ્તમ ખુરશેદ ઈરાની (ડ) હસુ યાજ્ઞિક
- (10) મરસિયાગીત કયા પ્રસંગે ગવાય છે?
- (અ) મૃત્યુ પ્રસંગે (બ) જન્મ પ્રસંગે
(ક) લગ્ન પ્રસંગે (ડ) શ્રીમંત પ્રસંગે
- (11) 'ચાંદો ઊગ્યો ચોકમાં.....' લોકગીતમાં કયો રસ ઉત્પન્ન થાય છે?
- (અ) શૃંગારરસ (બ) કરુણરસ
(ક) હાસ્યરસ (ડ) વીરરસ
- (12) 'રાસમાળા' ભાગ-1, 2 કોનો સંપાદન ગ્રંથ છે?
- (અ) ફાર્બસ સાહેબ (બ) રસેલ સાહેબ
(ક) પ્લેટો (ડ) હેમિંગ્વે
- (13) ગામમાં સાસરું ને ગામમાં પી'રિયું રે લોલ, લોકગીતનો પ્રકાર જણાવો.
- (અ) હાલરડું (બ) કુટુંબ સંસારના ગીતો
(ક) વિનોદ ગીતો (ડ) દામ્પત્યના ગીતો
- (14) મેઘાણી રચિત 'રઢિયાળી રાત' કેટલા ભાગમાં વહેંચાયેલી છે?
- (અ) ચાર (બ) પાંચ
(ક) સાત (ડ) દસ

AB-313001

Seat No. _____

M. A. (Sem-III) Examination

November - 2024

MA01C301 : Hindi

(Hindittar Pranto Ka Hindi Sahitya Ka Itihas Aevam Rachana)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 गुजरात की हिन्दी वैष्णव काव्यधारा का परिचय दीजिए। 14
अथवा
- 1 गुजरात की स्वामिनारायण काव्य परंपरा पर प्रकाश डालिए। 14
- 2 गुजरात की स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी प्रबंध कविता का परिचय दीजिए। 14
अथवा
- 2 गुजरात के स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी गीतकाव्यों की विशेषताएं लिखिए। 14
- 3 गुजरात के स्वातंत्र्योत्तर हिन्दी महिला उपन्यासकारों के योगदान पर प्रकाश डालिए। 14
अथवा
- 3 गुजरात की हिन्दी कहानियाँ की विशेषताएं बताइए। 14
- 4 टिप्पणी लिखिए : (किन्हीं तीन) 18
(क) दादूदयाल एवं अखा जी की काव्य परंपरा
(ख) संप्रदाय मुक्त काव्यधारा
(ग) गुजरात की हिन्दी गजल
(घ) कवि भगवतशरण अग्रवाल
(च) सुल्तान अहमद की कविता

5 सूचनानुसार लिखिए :

10

(क) रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

- (1) मुक्तानंद स्वामी का जन्म _____ में हुआ।
(वडताल, अमरेली, छपैया)
- (2) ब्रह्मलीला के रचनाकार _____ हैं।
(प्रीतमदास, अखा, दयाराम)
- (3) वन्दे भगवती कहानीसंग्रह _____ की रचना है।
(डॉ. श्रीराम त्रिपाठी, सुधा श्रीवास्तव, शैलेश पंडित)
- (4) 'चक्र' उपन्यास _____ का है।
(इन्दिरा दीवान, प्रणव भारती, सुधा श्रीवास्तव)
- (5) जलते पनघट : बुझते मरघट के कवि _____ हैं।
(किशोर काबरा, सुल्तान अहमद, हरियस राय)

(ख) निम्नलिखित वाक्यों को लिखकर सही वाक्य के सामने सही (✓) और गलत वाक्य के सामने गलत (×) का निशान लगाइए।

- (1) धुएँ का शहर संग्रह के डॉ. रामकुमार गुप्त का है। ✓
- (2) प्रम्लोचा किशोर काबरा का प्रबंधकाव्य है। ✗
- (3) संत अखा का जन्म अमरेली में हुआ। ✗
- (4) गुजरात के मध्यकालीन हिन्दी प्रथम कवि के रूप में डॉ. नागर ने भालण को मान्य किया। ✓
- (5) प्रीतमदास को गुजरात का रसखान कहा जाता है। ✓

AC-313048

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C302 : Hindi

(Pashchatya Kavyashastra)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1	पाश्चात्य काव्य शास्त्र के विकास की चर्चा कीजिए।
अथवा	14
1	अरस्तू के विरेचन सिद्धान्त पर प्रकाश डालिए।	14
2	टी. एस. इलियट के निर्वेयकिकता के सिद्धान्त पर प्रकाश डालिए।
अथवा	14
2	जोन ड्राइडन के कल्पना सिद्धान्त पर प्रकाश डालिए।	14
3	कॉलरिज के काव्य संबंधी विचार और कल्पना सिद्धान्त पर प्रकाश डालिए।
अथवा	14
3	विलियम वर्ड्सवर्थ के भाषा सिद्धान्त पर प्रकाश डालिए।	14
4	टिप्पणी लिखिए: (किन्ही तीन)
(1) होरेस का औचित्य सिद्धान्त।
(2) क्रोचे का अभिव्यंजनावाद।
(3) पाश्चात्य काव्यशास्त्र के लक्षण।
(4) प्लेटो का अनुकरण सिद्धान्त।
(5) आई. ए. रिचर्ड्स का मूल्य सिद्धान्त।	18
5	सूचनानुसार उत्तर दीजिए:
सही विकल्प चुनकर प्रश्नों के उत्तर लिखिए।
(1) पाश्चात्य काव्यशास्त्र का मूल किस देश के साथ जुड़ा है?
(अ) चीन
(क) यूनान
(ब) जापान
(ड) रोमन	10

- (2) कौन से विद्वान ने त्रासदी का सर्वप्रथम गंभीर और सर्वांगीण विवेचन किया ?
- (अ) अरस्तू (ब) एडलर
(क) कॉलरिज (ड) प्लेटो
- (3) प्लेटो के शिष्य का नाम क्या है ?
- (अ) जोनसन (ब) कॉलरिज
(क) अरस्तू (ड) रिचर्ड्स
- (4) मूल्य का मनोवैज्ञानिक विवेचन किसने प्रस्तुत किया है ?
- (अ) काल मार्क्स (ब) मैथ्यु आर्नोल्ड
(क) टी. एस. इलियट (ड) आई. ए. रिचर्ड्स
- (5) इटली के प्रसिद्ध दार्शनिक विद्वान कौन थे ?
- (अ) इलियट (ब) रिचर्ड्स
(क) कॉलरिज (ड) क्रॉचे
- (6) 'कविता प्रबल मनोवेग का सहज उच्छलन है' यह विचार किस विद्वान के थे ?
- (अ) वर्ड्सवर्थ (ब) इलियट
(क) कॉलरिज (ड) रिचर्ड्स
- (7) 'रचनात्मक साहित्य जीवन की आलोचना है' यह विचार किस विद्वान के थे ?
- (अ) कीर्कगार्ड (ब) वर्ड्सवर्थ
(क) मैथ्यु आर्नोल्ड (ड) लोरेन्स
- (8) 'बायोग्राफिया लिटरेरिया' के रचयिता का नाम क्या है ?
- (अ) प्लेटो (ब) होरेस
(क) कॉलरिज (ड) रिचर्ड्स
- (9) 'रिपब्लिक' ग्रन्थ के रचनाकार कौन है ?
- (अ) कॉलरिज (ब) प्लेटो
(क) इलियट (ड) लोरेन्स
- (10) 'प्रिंसिपल्स ऑफ लिटररी क्रिटिसिज्म' के रचयिता कौन है ?
- (अ) रिचर्ड्स (ब) अरस्तू
(क) प्लेटो (ड) आर्नोल्ड

AD-313041

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C303 : Hindi

(PrayojanMulak Hindi)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 सर्जनात्मक भाषा एवं राजभाषा का अंतर स्पष्ट करते हुए, राजभाषा की विशेषताएँ बताइए। 14
- अथवा
- 1 पारिभाषिक शब्दावली का स्वरूप स्पष्ट करते हुए उसका महत्व समझाइए। 14
- 2 हिन्दी कम्प्यूटिंग की प्राथमिक जानकारी दीजिए। 14
- अथवा
- 2 पावर-पॉइंट प्रेजेंटेशन का महत्व समझाइए। 14
- 3 रेडियो नाटक का परिचय बताते हुए उनके अंग-उपांगों की चर्चा कीजिए। 14
- अथवा
- 3 डॉक्यु. ड्रामा लेखन के विविध तत्वों की चर्चा कीजिए। 14
- 4 संक्षेप में लिखिए: (किन्हीं तीन) 18
- (1) पटकथा लेखन
- (2) संचार भाषा
- (3) हिन्दी ब्लोग निर्माण
- (4) राजभाषा का कार्यान्वयन
- (5) इण्टरनेट के संपर्क उपकरण
- (6) समाचार लेखन कला

(अ) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए।

(1) _____ को भारतीय सिनेमा का पितामह के रूप में जाना जाता है।

- (अ) पृथ्वीराज कपूर (ब) राज कपूर
(क) दादा साहब फाल्के (ड) देव आनंद

(2) _____ आंध्र प्रदेश की भाषा है।

- (अ) तमिल (ब) कन्नड
(क) मलयालम (ड) तेलुगू

(3) हिन्दी को राजभाषा का पद 14 सितम्बर सन् _____ में मिला।

- (अ) 1948 (ब) 1949
(क) 1950 (ड) 1951

(4) भारत में सर्वप्रथम इण्टरनेट की सेवा _____ में प्रारंभ हुई।

- (अ) 1995 (ब) 1997
(क) 1998 (ड) 1999

(5) 'आलमआरा' भारत की प्रथम _____ फिल्म है।

- (अ) मूक (ब) रंगीन
(क) सवाक् (ड) सफल

(6) रेडियो के लिए हिन्दी में _____ शब्द प्रचलित है।

- (अ) दूरदर्शन (ब) आकाशवाणी
(क) भविष्यवाणी (ड) वर्तमानपत्र

(ब) सही या गलत का निर्देश दीजिए:

- (1) राजभाषा का संबंध राजा से है।
(2) ROM (रोम) का पूर्ण रूप 'रीड ओनली मेमोरी' है।
(3) सिनेमा का आविष्कार फ्रांस देश में हुआ था।
(4) ई-मेल का पूरा नाम इन्टरनेशनल मेल है।

AE-313012

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C304 : Hindi

(Dalit Vimarsh)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1	हिन्दी दलित साहित्य की ऐतिहासिक पृष्ठभूमि पर प्रकाश डालिए।
अथवा	14
1	हिन्दी के प्रमुख दलित उपन्यासों का परिचय दीजिए।	14
2	'शिकंजे का दर्द' आत्मकथा में शोषित-पीड़ित और अभावग्रस्त दलित जीवन की व्यथा-कथा है - समझाइए।
अथवा	14
2	'शिकंजे का दर्द' आत्मकथा के आधार पर सुशीला टाकमौरे का जीवन-परिचय दीजिए।	14
3	'जूठन' आत्मकथा में दलित-वंचित वर्ग की समस्याओं का वर्णन हुआ है - समझाइए।
अथवा	14
3	ओमप्रकाश वाल्मीकि का जीवन-परिचय देकर उनके साहित्यिक वैशिष्ट्य पर प्रकाश डालिए।	14
4	संक्षेप में लिखिए: (किन्हीं तीन पर)
(1) दलित साहित्य की अवधारणा
(2) दलित साहित्य के प्रेरणास्त्रोत
(3) 'शिकंजे का दर्द' आत्मकथा का आरंभ
(4) 'शिकंजे का दर्द' आत्मकथा में नारी
(5) 'जूठन' आत्मकथा शीर्षक की सार्थकता	18

5 सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए:

10

- (1) दलित साहित्य का आवाज _____ के लिए मुखर होता है।
(सामाजिक-न्याय, वर्ग-भेद, वर्ण-भेद, कर्म-भेद)
- (2) दलित साहित्य चिंतनधारा _____ की विचारधारा पर आधारित है।
(प्रेमचंद, रैवास, कबीरदास, डॉ. बाबा साहेब आंबेडकर)
- (3) ओमप्रकाश वाल्मीकि का जन्म _____ गाँव में हुआ था।
(बरला, मोरना, ताजपुर, सहारनपुर)
- (4) चूहड़ों के बच्चों को दूध की जगह _____ पीलाया जाता था।
(आटे का घोल, चावल का मॉड, दूध पाउडर, मठा)
- (5) चूहड़ों के मोहल्ले में आकर उनके बच्चों को _____ पढ़ाता था।
(सेवक राम मसीही, हरफूल सिंह, विशम्बर सिंह, कालीराम)
- (6) दलित-शोषित लोग शोषकों के साथ लड़ तो नहीं सकते लेकिन _____
देकर संतोष मान लेते थे।
(गालियाँ, वरदान, आशिर्वाद, धन्यवाद)
- (7) सावन के महीने में सुशीला टाकभौरे से उसकी माँ और नानी _____
पुस्तक पढ़वाती थी।
(पद्मावत, आल्हा खण्ड, कामायनी, रामायण)
- (8) सुशीला टाकभौरे एक सिर्फ साहित्यकार और प्राध्यापिका ही नहीं है, वह
_____ भी है।
(सामाजिक कार्यकर, राजनीतिज्ञ, दार्शनिक, गायिका)
- (9) _____ संस्था से जुड़कर सुशीला टाकभौरे समाज और महिला जागृति का
कार्य कर रही है।
(विरसा मुण्डा, मूलनिवासी संघ, सेवाश्रम, वृद्धाश्रम)
- (10) 'जाति है की जाती ही नहीं' यह कथन _____ का है।
(ओमप्रकाश वाल्मीकि, सुशीला टाकभौरे, कँवल भारती, तुलसीराम)

AF-313025

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C306 : Hindi

(Tulnatmak Sahitya)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 तुलनात्मक साहित्य का अर्थ एवं परिभाषा देते हुए उसकी अवधारणा स्पष्ट कीजिए। 14

अथवा

1 तुलनात्मक साहित्य का महत्त्व बताते हुए तुलनात्मक साहित्य की प्रविधि एवं प्रासंगिकता सिद्ध कीजिए। 14

2 'कम्ब रामायण' की कथावस्तु विस्तार से लिखिए। 14

अथवा

2 'रामचरित मानस' के अयोध्या कांड के प्रेरणा स्रोतों की चर्चा करते हुए उसकी कथावस्तु लिखिए। 14

3 वस्तु-संगठन की दृष्टि से 'कम्ब रामायण' और 'रामचरित मानस' के अयोध्या कांड की तुलना कीजिए। 14

अथवा

3 'कम्ब रामायण' और रामचरित मानस के अयोध्या कांड में व्यक्त चरित्रों का साम्य-वैषम्य समझाइए। 14

4 संक्षेप में लिखिए: (किन्हीं तीन) 18

(1) तुलनात्मक साहित्य का क्षेत्र।

(2) तुलनात्मक साहित्य का स्वरूप।

- (3) तुलसीदास के अयोध्या कांड में व्यक्त प्रकृति चित्रण।
- (4) कम्ब रामायण के अयोध्या कांड में व्यक्त सुरेचन प्रसंग।
- (5) तुलसीदास के अयोध्या कांड की भाषा।

5 (अ) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए।

5

(1) तुलना शब्द _____ धातु से बना है।

(तुला, तोलन, तुल)

(2) _____ विश्व विद्यालय का हिन्दी विभाग भारत का पहला तुलनात्मक साहित्य का पीठ है।

(गुजरात विश्व विद्यालय, सरदार पटेल विश्व विद्यालय, गोविंद गुरु विश्व विद्यालय)

(3) तुलसीदास के अयोध्या कांड में राम के वनगमन का पहला पडाव _____ नदी के किनारे होता है।

(तमसा, गंगा, यमुना)

(4) भारत में _____ ने तुलनात्मक साहित्य की नींव डाली है।

(डॉ. नगेन्द्र, बुद्धदेव बोस, रवीन्द्रनाथ टागोर)

(5) कम्ब रामायण के अयोध्या कांड का द्वितीय अध्याय _____ है।

(मंत्रणा पटल, मंथरा पडयंत्र पटल, कैकेयी पटल)

(ब) सही या गलत बताइए।

5

- (1) अयोध्या कांड रामचरित मानस का मेरुदंड है।
- (2) कम्ब रामायण के अयोध्याकांड में 12 अध्याय है।
- (3) रामचरित मानस की भाषा ब्रज है।
- (4) कम्ब रामायण का प्रारंभ गणेश वंदना से होता है।
- (5) कम्ब रामायण की भाषा तमिल है।

AG-313053

Seat No. _____

M. A. (Sem-III) Examination

November - 2024

MA01C309 : Hindi

(Sagun Bhaktikavya)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 भक्ति का स्वरूप स्पष्ट करते हुए सगुण भक्तिकाव्य की विशेषताओं पर 35
विस्तार से चर्चा कीजिए।

अथवा

- 1 "भ्रमरगीत में सूरदास का मुख्य उद्देश्य निर्गुण का खण्डन और सगुण का 35
मण्डन करना रहा है"- इस कथन की उदाहरण सहित समीक्षा कीजिए।

- 2 तुलसीदास के व्यक्तित्व एवं कृतित्व का परिचय देते हुए 'विनय-पत्रिका' की 35
विशेषताओं पर प्रकाश डालिए।

अथवा

- 2 'विनय-पत्रिका' के आधार पर तुलसीदास की भक्तिभावना की उदाहरण 35
सहित चर्चा कीजिए।

AB-313003

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C301 : Sanskrit

(Prose)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (क) नीचेनाभांधी कोठपण अेक गधभंडनो सविवरण अनुवाद करो: 10
- (1) ततो 'मर्षय भगवन्, अभूमिरेषा शापस्य' इत्यनुनाट्यमानोऽपि विबुधैः, 'उपाध्याय खलितमेकं क्षमस्व' इति बद्धाञ्जलिपुटैः प्रसाधमनोऽपि स्वशिष्यैः, 'पुत्र, मा कृथास्तपसः प्रत्यूहम्' इति निवार्यगाणोऽप्यत्रिणा, राषावेशविवशो दुर्वासाः 'दुर्विनिते! व्यपनयामि ते विद्याजनितामुन्नतिमिमाम्, अद्यस्ताद् गच्छ मर्त्यलोकम्' इत्युक्त्वा तच्छापोदकं विसर्ज्ज। प्रतिशापदानोद्यतां सावित्रीम् 'सखि, संहर रोपम्, असंस्कृतमतयोऽपि जात्यैव द्विजन्मानो माननीयाः' इत्यभिदधाना सरस्वत्येव न्यवारयत् ॥
- (2) 'सोऽयं सुजन्मा, सुगृहितनामा, तेजसा राशिः, चतुरुदधिकेदारकुटुम्बी, भोक्ता ब्रह्मस्तम्भफलस्य, सकलादिराजचरित जयज्येष्ठमल्लो देवः परमेश्वरो हर्षः। एतेन च खलु राजन्वती पृथ्वी। नास्य हरेरिव वृषिविरोधीनि बालचरितानि, न पशुपतेरिव दक्षजनो द्वेगकारीण्यैश्चर्यविलसितानि, न शत क्रतोरिव पौत्रविनाशपिशुनाः प्रवादाः, न यमस्योवातिवल्लभानि दण्डग्रहणानि, न वरुणस्येव निस्त्रिशग्राहसहस्ररक्षिता रत्नालयाः न घनदस्येव निस्फलाः सन्निधिलाभाः, न जिनस्येवार्थवाद-शून्यानि दर्शनानि न चन्द्रमस इव बहुलदोषोपहताः श्रियः।'
- (ख) गमे ते अेक ससंदर्भ समजावो: 4
- (1) आयुष्यमति सतां हि प्रियवदता कुलविद्या।
- (2) अनपेक्षितगुणदोषः परोपकारः सतां व्यसनम्।
- 2 (क) कथा अने आभ्यायिकाना लक्षणो आपी, उर्ध्वरितनुं आभ्यायिका तरीके 8 मूल्यांकन करो.

अथवा

उर्ध्वना व्यक्तित्व विशेष यथा करो.

- (ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ટૂંકનોંધ લખો: 6
 (1) નિદાધવર્ણન
 (2) બાણભટ્ટનું જીવન
- 3 (ક) હર્ષચરિતમાં વ્યક્ત થતી તત્કાલીન સામાજિક સ્થિતિ. 8
 અથવા
 વાળોચ્છિદ્ધજગત્ સર્વમ્। - ની સાર્થકતા સ્પષ્ટ કરો.
 (ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પંક્તિ સમજાવો: 6
 (1) ક્ષમા હિ મૂલં સર્વતપસામ્।
 (2) પ્રથમદર્શને ચોપાયનમિવોપયનયતિ સન્જનઃ પ્રણયમ્।
- 4 ગદ્યસાહિત્યનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ ચર્ચો. 14
 અથવા
 સંસ્કૃત ગદ્યસાહિત્યમાં બાણભટ્ટનું સ્થાન અને પ્રદાન ચર્ચો.
- 5 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો: 14
 (1) બાણભટ્ટનો જન્મ કયા ગોત્રમાં થયો હતો?
 (2) સમ્રાટ હર્ષવર્ધનના પિતાનું નામ શું હતું?
 (3) સરસ્વતીએ સાવિત્રી સાથે કઈ નદીના કિનારે આશ્રમ બાંધી નિવાસ કર્યો?
 (4) બાણભટ્ટની શૈલી જણાવો.
 (5) હર્ષના ગજશ્રેષ્ઠ હાથીનું નામ લખો.
 (6) હર્ષચરિતના પ્રથમ ઉચ્છવાસનું નામ લખો.
 (7) ઈન્દ્રાયુધ અશ્વનું સજીવ વર્ણનથી બાણભટ્ટને કઈ પદવી પ્રાપ્ત થઈ?
 (8) 'કા મે મુજક્ષતા' - આ વાક્ય કોણ બોલે છે?
 (9) દુર્વાસાની સંકોચાયેલી ભૂકુટિને માટે શાની ઉપમા આપી છે?
 (10) બાણભટ્ટના માતા-પિતાના નામ જણાવો.
 (11) સુભન્ધુની ગદ્યકૃતિનું નામ આપો.
 (12) દર્પીયની માતાનું નામ જણાવો.
 (13) સખી, તું તારો ક્રોધ શાન્ત કર, 'સંસ્કાર શૂન્ય બુદ્ધિ હોવા છતાં બ્રાહ્મણ હંમેશાં આદરણીય હોય છે' - આ વાક્ય કોણ બોલે છે?
 (14) દર્પશાત વર્ણન હર્ષચરિતના કયા ઉચ્છવાસમાં આવે છે?

AC-313010

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C302 : Sanskrit

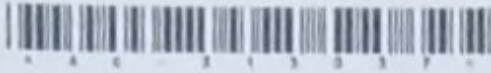
(Vedic Studies)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (A) गमे ते ऐक मन्त्रने सानुवाद्य समञ्जसो. 7
(9) अपं नः शोशुचदघमने शुशुध्या रयिम्।
अपं नः शोशुचदघम्॥
(2) यस्य त्री पूर्णा मधुना पदान्यक्षीयमाणा स्वधया मर्दन्ति।
य उं त्रिधातुं पृथिवीमुत घामेको दाधार भुवनानि विश्वां॥
- (B) कोर्धपण ऐक टूकनोध लपोः 7
(9) ँन्द्रसूक्तनुं रसदर्शन.
(2) विष्णुदेवताना पराक्रमो.
- 2 (A) गमे ते ऐक मन्त्रने सानुवाद्य समञ्जसो. 7
(9) धीरा त्वस्य महिना जनूषि वि यस्तस्तम्भ रोदसीचिदुर्वी।
प्र नाकमृष्वं नुनुदे बृहन्तं द्विता नक्षत्रप्रथेच्य भूमा॥
(2) अरं दासो न मीळहुषे कराण्यहं देवाय भूर्णयेऽनांगाः।
अर्चेतयदचित्तो देवो अर्यो गृत्से राये कवितरो जुनाति॥
- (B) कोर्धपण ऐक टूकनोध लपोः 7
(9) वरुण देवतानुं स्वरूप.
(2) नासदीयसूक्तनुं तत्त्वज्ञान.
- 3 (A) अग्निदेवतानुं स्वरूप अने मानवज्जवनमां तेमना महत्त्वेने समञ्जसो. 8
अथवा
ऋग्वेदना संवाद्यसूक्तोमां पुरुरवा-उर्वशी संवाद्यसूक्तना स्थान विशे नोध
लपो.
- (B) गमे ते ऐक टूकनोध लपोः 6
(9) स्वतंत्रस्वरित स्वर.
(2) संलितापाठमांधी उदात्त अने प्रयय स्वर शोधवाना नियमो.

- 4 ऋग्वेदना आपारे सायणभाष्यनी विशेषता बर्यो. 14
अथवा
महर्षि दयानंदना वेदभाष्यनी विशेषता ज्ञावो.
- 5 (A) आपेला प्रश्नोना टूंक उत्तर आपो: 7
 (1) कर्ष राक्षसी देवोना यज्ञोमां विष्ण नांभती हती?
 (2) विश्वामित्र क्या मंडणना ऋषि छे?
 (3) वज्रबाहु कोनु विशेषण छे?
 (4) क्या मंडणो कुलमंडणो छे?
 (5) परमेष्ठी क्या सूक्तना ऋषि छे?
 (6) कोना परम पदमां मधुनुं उरणुं छे?
 (7) कोर्ष ने पाठ विकृतिओना नाम आपो.
- (B) नीचेना जोडकां जोडो: 7
(A)	(B)
(1) वरुण	(1) स्वतंत्र अने परतंत्र
(2) शाकल्य	(2) यतुष्याह
(3) लेट	(3) नीतिमत्ताना देवता
(4) अनुदात्त	(4) शिपिविष्ट
(5) स्वरित	(5) मंत्रोना पदपाठ
(6) छंद	(6) वर्णनी नीचे आडी लीटी
(7) त्रिष्टुप्	(7) मात्र वैदिक मंत्रोमां मणतो लकार

AD-313037

Seat No. _____

M. A. (Sem.-III) Examination

November - 2024

MA01C303 : Sanskrit

(Dharmasastras)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક એના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

1 (અ) સવિવરણ અનુવાદ કરો: (કોઈપણ ત્રણ) 9

- (1) આધિસીમોપનિક્ષેપજડબાલધનૈર્વિના।
તથોપનિધિરાજસ્ત્રીશ્રોત્રિયાણાં ધનૈરપિ ॥ ૨.૨.૨૫ ॥
- (2) સંતતિઃ સ્ત્રીપશુષ્વેવ ધાન્યં ત્રિગુણમેવ ચ।
વસ્ત્ર ચતુર્ગુણં પ્રોક્તં રસશ્ચાષ્ટગુણસ્તથા ॥ ૨.૩.૫૭ ॥
- (3) વાસનસ્થમનાખ્યાય હસ્તેઙન્યસ્ય યદર્પ્યતે।
દ્રવ્યં તદૌપનિધિકં પ્રતિદેયં તથૈવ તત્ ॥ ૨.૪.૬૫ ॥
- (4) ન દદાતિ હિ યઃ સાક્ષ્યં જાનન્નપિ નરાધમઃ।
સ કૂટસાક્ષિણાં પાપૈસ્તુલ્યો દણ્ડેન ચૈવ હિ ॥ ૨.૪.૭૭ ॥
- (5) સાક્ષિણશ્ચ સ્વહસ્તેન પિતૃનામકપૂર્વકમ્।
અત્રાહમમુકઃ સાક્ષી લિખેયુરિતિ તે સમાઃ ॥ ૨.૬.૮૭ ॥
- (6) દત્ત્વર્ણં પાઠ્યેલ્લેખ્યં શુદ્ધ્યૈ વાઙન્યસ્તુ કારયેત્।
સાક્ષિમચ્ચભવેદ્ યદ્વા તદ્દાતવ્યં સસાક્ષિકમ્ ॥ ૨.૬.૯૪ ॥

(બ) નોંધ લખો: (કોઈપણ એક) 5

- (1) યાજ્ઞવલ્ક્યનું જીવન.
- (2) ધર્મ શબ્દનો અર્થ અને તેના વિવિધ અર્થઘટનો.

2 'ધર્મશાસ્ત્ર'નું સ્વરૂપ વર્ણવી યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિના વિષયવસ્તુનો પરિચય કરાવો. 14
અથવા

'સાધારણવ્યવહારમાતૃકા' વિશે વિગતે સમજાવો.

- 3 નોંધ લખો: (કોઈપણ બે) 14
- (1) દુષ્ટનાં લક્ષણ
 - (2) સાક્ષીની વ્યાખ્યા અને પ્રકાર
 - (3) ઉપનિધિ।
 - (4) લેખ્યપ્રમાણનું સ્વરૂપ અને પ્રકાર
- 4 (અ) સૂત્રો સમજાવો: (કોઈપણ બે) 8
- (1) તદ્વિદાં ચ સ્મૃતિશીલે।
 - (2) તત્ યસ્માત્ સ આચાર્યઃ।
 - (3) વૈલ્વપાલાશૌ બ્રાહ્મણદણ્ડૌ।
 - (4) દન્તશ્ષિષ્ટેષુ દન્તવદન્યત્ર જિહ્વાગિમર્શનામ્।
- (બ) નોંધ લખો: (કોઈપણ એક) 6
- (1) બ્રહ્મચર્યાવસ્થા
 - (2) દ્રવ્યશુદ્ધિ
- 5 ટૂંકમાં જવાબ આપો: 14
- (1) યાજ્ઞવલ્ક્ય સ્મૃતિની વિદ્વત્ સમાજમાં પ્રમાણિત ટીકાનું નામ આપો.
 - (2) વ્યવહારાધ્યાયમાં કેટલા પ્રકરણો છે?
 - (3) ફરિયાદ નોંધાવનારી વ્યક્તિ માટે કયો શબ્દ પ્રયોજાય છે?
 - (4) 'વ્યવહાર' શબ્દનો અર્થ આપો.
 - (5) બીજા પ્રકરણનું નામ શું છે?
 - (6) માનુષ પ્રમાણના પ્રકારો જણાવો.
 - (7) સવન્ધક: એટલે શું?
 - (8) નિક્ષેપ એટલે શું?
 - (9) કુટુંબનો વડો મૃત્યુ પામે તો ઋણ કોણ ચૂકવે?
 - (10) ગીરવે મૂકેલી મિલકતના બે પ્રકારોના નામ આપો.
 - (11) ગૌતમ ધર્મસૂત્રના ભાષ્યકારો પૈકી કોઈ એક નામ આપો.
 - (12) ગૌતમ ધર્મસૂત્રના પ્રથમ પ્રશ્નમો કેટલા અધ્યાયો છે?
 - (13) ગૌતમ ધર્મસૂત્રમાં કોની સ્તુતિ કરવામાં આવી છે?
 - (14) બ્રહ્મતેજની ઇચ્છાવાળાએ પુત્રને કયા વર્ષે જનોઈ આપવી જોઈએ?

AE-313014

Seat No. _____

M. A. (Sem. III) Examination

November - 2024

MA01C304 : Sanskrit

(Puran Shastra - Matsya - Puran)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનો સવિવરણ અનુવાદ કરો: 10
- (1) તદન્તર્ભગવાનેષ સૂર્યઃ સમમવત્ પુરા।
આદિત્યશ્ચાદિભૂતત્વાદ્ બ્રહ્મા બ્રહ્મ પઠન્નભૂત્ ॥ ૨.૩૧
- (2) કાર્યાકાર્યે ન દેવાનાં શુભાશુભફલપ્રદે।
યસ્માત્તસ્માન્ન રાજેન્દ્ર તદ્વિચારો નૃણાં શુભઃ ॥ ૪.૬
- (3) આયુર્ધનાનિ સૌખ્યં ચ પૃથૌ રાજ્યં પ્રશાસતિ।
ન દરિદ્રસ્તદા કશ્ચિન્ન રોગી ન ચ પાપકૃત્ ॥ ૧૦.૨૯
- (4) માર્યાં ચ તાં દેવગુરોરનહ્નબાણામિરામાયતચારુનેત્રામ્।
તારાં સ તારાધિપતિઃ સ્મરતઃ કેશેષુ જગ્રાહ વિવિક્તભૂમૌ ॥ ૨૩.૩૦
- (ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પદ્યાંશનો અનુવાદ કરો: 4
- (1) અજોઽપિ યઃ ક્રિયા યોગાન્નારાયણ ઇતિ સ્મૃતઃ। ૧.૩
- (2) કોટયશ્ચતુરાશીતિસ્તત્પુત્રાશ્ચાક્ષયા મતાઃ। ૫.૩૧
- (3) સઘઃ ફલાન્તિ કર્માણિ દેવત્વે પ્રેત્ય માનુષે। ૧૪.૧૨
- (4) સ્વસ્તિવાચનકં સર્વં પિણ્ડોપરિ સમાહરેત્। ૧૬.૪૭
- 2 (ક) મત્સ્યાવતાર કથાને આધારે પ્રલય અને સર્ગ પ્રક્રિયા વર્ણવો. 10
- અથવા
- મત્સ્યપુરાણની વિશેષતા ચર્ચો.
- (ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ટૂંકનોંધ લખો: 4
- (1) મદનદ્વાદશીવ્રતકથા
- (2) 'પુરાણ' શબ્દની વ્યુત્પત્તિ

- 3 (ક) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે શ્લોકોનો સવિવરણ અનુવાદ કરો: 8
- (1) પુત્ર વિના મરિષ્યાવસ્ત્વં ચ શોકાન્મરિષ્યસિ।
પુત્રં વિના સ્મરશ્ચોકાત્કૌશલ્યે મરણં મમ॥
- (2) બાલિશે રક્ષ ભરતમાત્માનં માં ચ રાઘવાત।
મવિતા રાઘવોરાજા રાઘવસ્ય તતઃ સુતાઃ ॥ ૬.૧૨
- (3) લોચે તુ પતિતે હસ્તે વામનોઽભૂદવામનઃ।
ભૂલોકં સ ભુવલોવાં સ્વલોકં ચ પદત્રયમ્ ॥
- (4) વિશ્વરૂપં દર્શયિત્વા અઘૃષ્યં વિદુરાર્ષિતઃ।
પ્રગાદ્યુધિષ્ઠિરં પ્રાહ યોઘયૈનં સુયોઘનમ્ ॥ ૧૩.૨૧
- (ખ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ટૂંકનોંધ લખો: 6
- (1) ભારતાખ્યાનમાં કૌરવ-પાંડવોના સંગ્રામનું વર્ણન
- (2) વામનાવતારનું પ્રયોજન
- (3) બુદ્ધ અવતારનું વર્ણન
- (4) અગ્નિપુરાણકારે હરિવંશપુરાણને આપેલું સ્થાન વર્ણવો.
- 4 પુરાણોના ઉદ્ભવ અને વિકાસની ચર્ચા કરો. 14
- અથવા
- મત્સ્યપુરાણની શૈલીની વિશેષતાઓ વર્ણવો.
- 5 નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ લખો: 14
- (1) મત્સ્યપુરાણમાં કેટલા અધ્યાય છે?
- (2) હયગ્રીવ નામના રાક્ષસને મારીને ભગવાને કોની રક્ષા કરી હતી?
- (3) સ્યમન્તકમણિ કોની પાસેથી કોણ લઈ ગયું?
- (4) પ્રદ્યુમ્ન પૂર્વ જન્મે કોણ હતો?
- (5) પાર્વણ શ્રાદ્ધ કોને કહે છે?
- (6) મરનારને વર્ષ પછી કોઈ પણ લોભ વગર શ્રાદ્ધ સાથે જળકુંભ આપનારને કયું ફળ પ્રાપ્ત થાય છે?
- (7) મૃત અંડમાંથી ઉત્પન્ન થનારને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
- (8) સમુદ્રમંથન પ્રસંગે રવૈયો અને નેતરુ કોને બનાવાયા?
- (9) કોના શ્રાપથી દેવો શ્રી વિહીન થયા હતા?
- (10) બ્રહ્માનો જન્મ ક્યાંથી થયો હતો?
- (11) ચંદ્રને ઔષધિનો સ્વામી શા માટે કહેવાય છે?
- (12) દેવાસુર સંગ્રામ શા માટે થાય છે?
- (13) પરશુરામના માતા-પિતાનું નામ શું હતું?
- (14) તારા અને ચંદ્રના પુત્રનું નામ જણાવો.